

H-A
19
3

IN NOVVS
ET METHODICVS
TRACTATVS DE VNA
ET ALTERA QVARTA, LEGITI
MA, FALCIDA, ET TREBELLIANICA
earumq; impetratio. Adus. Raynaldus de
testamentis. In 4. partes divisus.

IN QVO ELUCIDATUR FERRE VNIVERSA MA
teriam hanc, quae in legibus, quibusdam, quam nuncupata, quam
etiam in iuris, et aliorum, quibusdam, adungitur. In quibus
canonibus, in quibus res in diebus, in quibus, in quibus, in quibus
per se, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus
in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus
quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus.

AVCTORE DOCTORE IOANNE DE CASIMIRO,
Iure Consulto, et alio, ex parte Regis, sacri Palatii, et alio, in
Cancellaria, et alio, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus
Magistro Iohanne D. de Casiro, Portugaliae Regni, et alio, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus, in quibus.

28-10-1

H-A
19
3

NOVVS,
ET METHODICVS
TRACTATVS, DE VNA,
ET ALTERA QVARTA, LEGITI-
MA, FALCIDIA, ET TREBELLIANICA,
earumq; imputatione. Ad cap. Raynaldus de
testamentis; In 4. partes diuisus.

IN QVO ELVCIDATVR FERRE VNIVERSA MA-
teria successioꝝ filioꝝ, tam legitimorum, quam naturalium, quam
etiam spuriorum, cui etiam vniuersa nobilitas adiungitur; Disputantur
omnes casus, in quibus res in alienabiles fiunt, siue per contractum, siue
per vltimam voluntatem, plura de inuētario, multa de bonorum
possessionibus; Deniq; omnia, quæ in materia imputatio-
num possunt desiderari, opus sane tam praeumaticis
quam speculatiuis maxime necessarium.

AUCTORE DOCTORE IOANNE DE CARUALHO,
*Iure Consulto Lusitano, ex oppido Regali, sacri Diui Petri Collegij alumno, in
Conimbricensi academia, sacrorum Canonum extraordinario magistro.*

Illustrissimo Domino D. D. Frãscisco de Castro, Portugaliæ Regni Quæsitore maximo; dicatus.

Cum facultate Inquisitorum, & Ordinarij.

CONIMBRICÆ. Ex Officina Nicolai Carualho Vniuersitatis Typographi. Anno 1637.

Herit. 60800 R

Raynaldus
Carualho

NOVVS

ET METHODICVS

TRACTATVS DE VNA

ET ALTERA QVARTA TERTIA

MA FALCIDA ET TERTIA

CAUSIS IMPURIS. AD

CAUSAS IMPURAS IN

IN QVO ELVICIDIVR FERRE VNA

ET ALTERA QVARTA TERTIA

MA FALCIDA ET TERTIA

CAUSIS IMPURIS. AD

CAUSAS IMPURAS IN

IN QVO ELVICIDIVR FERRE VNA

ET ALTERA QVARTA TERTIA

MA FALCIDA ET TERTIA

CAUSIS IMPURIS. AD

CAUSAS IMPURAS IN

IN QVO ELVICIDIVR FERRE VNA

ET ALTERA QVARTA TERTIA

MA FALCIDA ET TERTIA

[Handwritten signature or scribble]

[Handwritten signature or scribble]

COMMITTE. EX OFFICIO. CAUSIS IMPURIS. AD CAUSAS IMPURAS IN

L I C E N C I A S .

EX mandato supremi Senatus sanctæ Inquisitionis, repetitionem ad cap. Raynaldus de testament. à Sapiētissimo Doctore Ioanne de Carnalho elucubratam, quanta potui sedutilitate euolui, & expendi; nihilq; in ea offendi, quod fidem orthodoxam offendat, quin potius, ingenij miram; claritatem, doctrinæ compendiosam exuberantiam, vtriusque iuris concinnam interpretationem inueni; quare communi utilitati dignum; prælo iudico opus; Conimbricæ apud D. Augustini Canonicorum regularium collegium. 12. Kalend. Decemb. anno salutis 1621.

Doctore D. Francisco de Soural.

Solemne hanc repetitionem ad cap. Raynaldus de testamentis à Sapiētissimo Doctore Ioanne de Carualho; habitam, & confectam, ex supremi sanctæ Inquisitionis Senatus commissione, qua potui diligentia perlegi, in qua nihil, meo iudicio apparet; quod sacræ fidei principijs; aut bonis moribus vlllo modo repugnet, sed plurima elucet magnæ eruditionis documenta, & vtriusq; iuris insignia decreta maxime illustrata, qua propter multis nominibus potest; ac debet ad publicam utilitatem excudi, Conimbricæ apud Collegium Deiparæ Virginis Gratiarum Idibus Decembri 1621.

Doctore Fr. Petrus à Sancta Maria.

Vistas as Informaçoes podesse imprimir esta repetição, & depois de impressa torne conferida com o original, pera se dar licença pera correr, & sem ella não correrá, aos 21. de Janeiro de 622.

Antonio Dias Cardoso.

João Alués Brandão.

Gaspar Pereira.

Marcos Teixeira Bispo do Brazil.

Francisco de Gouvea.

Pode imprimirse, vista a licença do sancto Officio Coimbra 3. de Setembro de 630.

Diogo Dalmeida.

Que se possa imprimir este liuro, & depois de impresso, torne pera se taxar, & sem isso não correrá a 23. de Abril de 622.

Monis.

Caldeira.

Conferi

LICENC, AS.

Conferi com seu original, na conformidade do despacho do Conselho geral da sancta Inquisição, o liuro impresso sobre o capitulo Raynaldus de testamentis, que compos o Doctor Ioaõ de Carualho Colligial do Collegio de S. Pedro, & lente de Canones nesta Vniuersidade de Coimbra, & com a emenda das erratas que vay impressa no mesmo liuro, conforma em tudo, com o dito original; pello que pode correr neste Collegio do Carmo. 21. de julho de 631.

Fr. Gaspar dos Reys.

Taxaõ este liuro em 1000. reis em papel, a 15. de Agosto de 631.

Araujo.

Pimenta Dabreu.

João de Frias Salazar.

ILLVS.

Vistas as informaçoes pedidas impetrimus esta repetição, e depois de impressa como conferida com o original, para se dar licença para correr, e sem ella não corre, nos 21. de julho de 631.

Antonio Dias Cardoso. Leão Alves Brandão. Francisco de Lima.

Pode imprimirse, vista a licença do sancto Officio de Coimbra, e de seu tempo de 630. João de Almeida.

Que se possa imprimir este liuro, e depois de impresso, como se fez, e sem elle não corre, a 21. de Abril de 631. Calisto.

Conselho

ILLVSTRISSIMO
DOMINO D. D. FRAN-
CISCO DE CASTRO IN DIVI
PETRI COLLEGIO QVONDAM

COLLEGÆ, ACADEMIÆ CONIMBRICENCIS

Rectori, Conscientiæ Tribunalis Præfidi, Igetaniæ Præsuli,
modo in sacrosancto Fidei Senatu pro Lusitaniæ reg-
nis Quæsitori Maximo, vtrumque æuum
immortale precatur.

RI M. A S lucubrationes meas, Illustrissime Domine, ad am-
plitudinis tuæ sacrarium sisto venerabundus; scilicet, ad Clemen-
tia templum, ad Iustitiæ aram, ad æquitatis arcem, ad virtutis
præsidium, ad munitissimum Fidei Castrum meus hic confugit
libellus. Ubi securior esse poterat? Primos olim te Academia Re-
ctore, congressus inui literarum, primos nunc, te Quæsitore Maxi-
mo, sub eo hominum conspectus, ut Fidei auctoritate defendas, quæ sapientiæ dignitate
ornasti, non minus te modò, quàm quondam præsentem propitium, ac tutelarem video;
maior enim dignitas benevolentiam non minuit sed facit maiorem imò coram te gratior
apparebo, utpote qui huiusce tui Collegij Collega. Collegium quidem ita semper fuit
tibi in amore, & honore, ut nihil vnquam, nec amabilius, nec honorificentius habuisse
videaris. Quod optimè indicasti, cum à Collegij Rectore in Academia Rectore fuisti
assumptus, quia in Collega trabea Academia iura sacramento publico profiteri vo-
luisti, quasi non minoris faceres Collegij, quàm Academia dignitatem. Acce-
dit ad libri gratiam, quod sit primis, qui ex hoc Collegio in lucem prodeat, primitiæ
verò iam ipso naturæ iudicio reliquis fructibus sunt gratiores. Nec Censoris Quæsiti-
oris Maximi grauitas mihi tuam auertit benevolentiam, quia sine vllò dignitatis
dispendio te facilem, ac per humanum experimur: sic excipis sic affaris omnes, ut præ-
reuerentia accedere cunctantes mira humanitate allieas, accedentes singulari gra-
tia confirmes. Caterum te laudare non est animus, quia laudum materiam faci-
lius dare potes, quàm accipere, neque est, quod velim vel mores, vel maiores tuos ornare
verbis, quia virtutibus ornari mauius, quàm ornatus videri, seu prædicari, & iure qui-
dem, illa enim est, inquit Cassiodorus, indubitata nobilitas, quæ moribus pro-
batur ornata. Unde maiorum tuorum prætereo splendorem, quia, licet omnes regio
splendore sanguinis eniteant, potius illi à te, quàm tu ab illis, lucem mutuari possunt,
quia

quia

ad De-
met.

quia virtus propria hereditariam illustrat nobilitatem; huius vero tantum memineris, ut loquitur Divus Hieronimus, ut cum claritate generis, morum sanctitate contendas, & cum nobilitate corporis, animi virtute proficias. Plane laus propria eo in te magis splendet, quam à maioribus accepta, quò splendidior est lux præsens, quam præterita. Hac de causa, non repeto potentissimos Reges, nec clarissimos Duces, nec sanctissimos præsules, & Archipræsules, qui gentilitio tuo in stēmate triumphant. Prætereo præsides æquissimos, quia unum te præsidem Conscientiæ Tribunal adhuc nominat: unum te præsulem appellat, & æternum appellabit, suspirabitque civitas Igitania, cui per multos annos non tantum præfuisse, quam profuisse vidimus. Tandem omnium votis, ac vocibus ad sacrosanctum Fidei Tribunal Quæstor dætaximus accessisti, ut vitia, non homines insectareris, ut errantes non tam castigares acerbius, quam emendares vilis. Honores autem hos pro præmio oblatos, non pretio coemptos adiuvisti, quia nunquam te ad illos compulit privata cupiditas, sed aliena utilitas. Hinc illa tibi adamantina, & inconcussa virtus. Quis vel efferatus hostium impetus Castrorum vires inflexit? Quis Castrorum unquam pectora debellavit? Incerto aliquando impulsu pila ferrea fulminata proregis avi tui Domini Ioannes de Castro pectus, ut attigit, ad pedes desiluit, stupendo pariter, ac felicissimo augurio, fore nepotem, cuius pectus nec ferreis, nec aureis globis esset penetrandum. Sanè quanvis ad omnia summa factus, ad Iustitiæ munia natus videris. Spectata quidem fuit Domini D. Aluari de Castro parentis tui virtus, ac fides erga suum Regem; Ille enim cum charissimis duobus filijs Ludovico, ac Ioanne fratribus tuis germanis in fatali illa Africa expeditione gloriose occubuit, porro non minor tibi in fidei causis fides, & integritas, in fidei enim defensionem parum tibi videretur vitam profunderere, si opus foret. Hanc verò in Deum religionem, veluti hereditariam in te suspicimus, quia passibus æquis, licet dissimili vitæ ratione, te comitatur Illustrissimus tuus frater Dominus D. Ferdinandus Alvarus de Castro, qui supremas sibi oblatas à Rege dignitates rejciendo, se omnibus superiorem, & maioribus digniorem exhibuit, ut ille apud Hieronymum, qui fugiendo gloriam, gloriam merebatur, quæ virtutē quasi umbra sequitur, & appetitores sui deserens, appetit contemptores. Age verò, Domine Illustrissime, in fortissimo tuo Castro libellum hunc, quasi novum in bello militem include, quanvis ille literario in pulvere veteranus, & quasi iam rude donatus in novam tamen pugnandi formam, in novam descendit aciem. Hactenus in Conimbricensi arena, siue arena inclusus cum domesticis tantum pugnavit, deinceps verò extra patrios fines prodibit, & cū exteris nationibus dimicabit. Qua propter favoris tui loricam induit, tutellæ clypeum insertat, patrocini gladium aptat, authoritatis tuæ galeam capiti imponit, deniq; in fortissimū nominis tui Castrum se recipit, in quo validiores firmabitur ad cōgressus, pulchriores instituetur ad victorias, præclariore ornabitur ad triūphos. Ex hoc tuo D. Petri Collegio 20. Iulij anno Domini 1631.

ad Eu-
stoch.

Tuæ Illustrissimæ devotissimus,

Ioannes de Carualho.

Ad Lectorem.

As locubrations in Tyrocinio meorum studiorum elaboratas; *candide lector*, aliquando magis silentio, quam typis mandare constitueram, nisi amicorum instigatione sæpe sæpius repetita, illas in publicum proferre compellerer, ne quid, si in ipsis est, publicæ studentium vtilitati, cui semper consulere fuit in voto, detrudere iudicaretur; en illas, prima tantum manu excussas, & ferè impolitas tuæ benevolentia offero, quam si experiar, ad alia forsitan nec minus sublimia, nec minus vtilia conuolare non recusabo, sin autem pro gratia detractiones retribuas, me ab omni iusto, & honorifico labore retardabis, nam si crescit laudata virtus, vituperata marcescit; Vale?

DOCTOR STEPHANVS DE MIRANDA

Collega Diui Petri Collegij, & Academiae Magister, Iurisq;

Cæsarei Professor Authori Amplissimo.

Vderet sane, *Cogella amatissime*, si doctissimus tractatus tuus de vna, & altera quarta, tandiu ab omnibus desideratus, in lucem prodiret, absque hac mea cõmendatione, opus ingenuè fatentur omnes, nullius indigere præconio, illud enim se ipsum satis commendat; attamen nec collegæ, nec amicitia nostræ iura adimplere cõserer, si collegij gloriam totiùsq; Regni vtilitatẽ ex assiduo studio, ac labore tuo pullulantem omitterem prædicare? Quis enim, vt tu, viscera iurium in hac nostra tempestate penetravit? Quis subtilius legum arcana reserauit? Quis feliciori stylo ipsorum nodos dissoluit? Quis in rerum copia, librisque rãmandis, non ausim dicere superare, sed te exequare reperietur? Quis materias rudẽ dispersas ordine mirabili ita collocasse inuenietur, quæ omnium scriptorum summa laus est (teste Homero) vt grauia, & difficilia ordine recto tractentur, ordinis enim proprietates est, obscuris lucẽ ad ferre; rerum vero cumulum habere satis non est, nisi ex in ordinem sin digestæ; scrutentur inuidi, sæpiusque sedulo perscrutentur doctissimum hunc tractatum, nihil enim, quod mordere possint, offendent, sed potius plura de quibus inuiti admirari cogentur; cum tuam dexteritatem in colluctantiũ opinionum fluctibus compescendis, quasi à natura insitam fuerint experti, cum tot, ipsaque obscuriora de toto iure responsa, occulatissimis Doctoribus abscondita, glossemate hoc enucleata, & ipso sole clariora redacta adinuenerint, cum acutissimi ingenij tui aciem nostris, & exteris patefactam calluerint. Gratuletur igitur tibi non solũ schola nostra Conimbricensis

bricensis (cui consecratus videris) sed vniuersa Respublica literaria, pro tanto, ac tam utili beneficio eò magis plausibili, quò crudeliores fuere Fortunæ impetus, qui te inuadere non cessarunt, non tamen constantiam tibi è caelo datam, ac robur tuum fortissimum inflectere valuerunt, quominus indefessa vigilatia in dies magis, ac magis insudares, quinimo æquali animi tranquillitate aduersitates, Fortunæque ludibria, ac continuas occupationes superando, manum è tabula nō erigebas; Nec minor laus tua est, quod hos primos ingenij tui fructus adolescente ætate exaratos, ad maturiorem non protelasti, præstantiores iuris professores imitando, qui absurdam iure optimo dixere illorum cogitationem, qui in iugatam ætatem scripta reseruant, quando iam natura ipsa viribus defessa studiorum laboribus minus aptior est, & ipsa ingenij vis quasi hebescit. Iudicium vetustate extenuatum marcescit, labitur animus, deficit spiritus, validiores namque sunt iuuentutis partus, quam senectæ, *nam frigidus obsistit circum præcordia sanguis*, inquit Hieronymus. Perge igitur, amantissimè Doctor, cæteros fructus iam maturos ne retardes, quibus maximam gloriam Collegio, tibi que specialè laudem conciliabis; Hoc tantum magni æstima, magna que in parte felicitatis repone, quod offerat tibi tēpus merita ipsa pro præmio; Nam *meruisse sat est*, dicebat alius. Et Cato ille magnus, Plutarcho authore, non statuam habere in foro Romano, sed merere gaudebat. Et quidē merito, quia *nihil melius virtute ipsa, sui pretium est*. Scribit Seneca, seu vt Claudianus cecinit.

ad Nepotian.

de vit. Beat. cap. 9.

Illa quidem virtus pretium sibi, sola que latet

Fortuna secura nitet, &c.

Age verò, mi Doctor Amplissime, & ex hac Academia, tanquam à clarissima scientiarum omnium specula, sapientiæ tuæ lucem emitte. Nunquam enim virtus latet, sed tanquam sol suos radios effundit, vt sapientiā in dies conualeseat. Vale igitur. Ex hoc nostro sacro. Diui Petri Collegio 25. Iulij anno Dñi 1651.

Stephanus de Miranda.

SUMMA

SVMMARIA PRIMÆ PARTIS.

Audatur decretalis. nu. 1.
*Quæstio vtrum filius per fi-
 deicommissum grauatus ha-
 beat duas quartas. nu. 2.*
*Expenditur ratio ob quã inducta est Tre-
 bellianica. num. 3.*
*Filius in omnem euentum debet habere le-
 gitimã titulo institutionis. n. 4. & 56.*
*Equiparatur legitima patroni, cum le-
 gitima filiorum. n. 5. & nu. 50.*
*Patronus vnicam quartam habet si gra-
 uetur. nu. 6.*
*Expenditur lex iubemus C. ad Trebell.
 num. 7.*
*Expenditur textus ineuitabilis per Cost.
 in §. Quam ob rē in Authent. de resti-
 tutione, & ea quæ parit. nu. 8.*
*Expenditur textus in dissolubilis in l. Fi-
 lium C. familiae erciscund. num. 9.*
*Expenditur l. Cohæredi §. Cum filia D.
 de vulgar. num. 10.*
Duo per leg. Falcid. fuere disposita. n. 11.
*Expenditur §. Quoniam quarta l. Papi-
 nianus de inofficof. num. 12.*
Expenditur §. Unde si quis in ea d. l. n. 13.
*Expenditur §. Si quis impubes eiusdem l.
 num. 14.*
Expenditur §. Meminisse in eadē. n. 15.
*Expenditur regula duæ causæ lucratiuæ
 circa eandem rem non concurrunt. 16.*
Expenditur c. Raynaldus. nu. 17.
Refertur communis legistarum. num. 18.
& reprobatur. num. 23.
*Filius qui eligit Trebellianicam tenetur
 in illam imputare legitimam. n. 19.*

*Omnia quæ, ex testamento capiuntur in
 Trebellianicam imputantur. n. 20.*
*Attento iure ciuili semper vna quarta in
 aliam imputatur. num. 21.*
In legitima nō imputatur Trebell. n. 24.
Refertur magis cōmunis sententia. n. 25.
*Distinctio inter fideicommissum purum,
 & conditionale. num. 26.*
*De fideicommissio conditionali filius duas
 quartas detrahit. num. 27.*
*Vna quarta desumitur ex fideicommissio
 puro. num. 28.*
*De fideicommissio conditionali detrahitur
 Utraque quarta. num. 29.*
*Duæ causæ lucratiuæ possunt concurrere
 diuerso tempore. num. 30.*
*Decisio capituli Raynaldus est conformis
 iuri ciuili. n. 31.*
Reprobatur magis communis. n. 32.
*Filius pure grauatus non debet esse dete-
 rioris conditionis, quã extraneus. n. 33.*
*Cap. Raynaldus loquitur de fideicommissio
 conditionali. n. 34.*
Et procedit etiam in fideicommissio puro. 35.
*Non fit differētia inter grauatum pure, vel
 cōditionaliter. n. 36. (tare. n. 37.*
*Filij nō tenentur fructus in quartã impu-
 Fideicommissum conditionale tūc debetur
 quando conditio impletur. n. 38.*
*Purificata conditione dispositio conditio-
 nalis fit pura. num. 39.*
*Filius à patre fideicommissor grauatus
 semper deducit duas quartas. n. 40.*
Ostenditur hoc de iure canonico. n. 41.
Ostenditur idem esse de iure ciuili. n. 42.

Summaria

- Comprobatur num. 43. & sequenti.
Expenditur l. Unica, §. Igitur C. rei uxoria actione. num. 45.
Potest quis diuersis respectibus diuersas representare personas. n. 46.
Referuntur Doctores nostrae sententiae. 47.
Filius ultra legitimam habet Trebellianicam. num. 49.
Leges duodecim tabull. patrono praterito non succurrebant. num. 51.
Legitima filiorum est de iure naturali. num. 52.
Patronus per bonorum possessionem solum obtinet tertiam. n. 53.
Filius querelando, vel contra tabulando totum testamentum rumpit. n. 54.
Libertus quocumque modo potest relinquere tertiam patrono. num. 55.
Responsio Fachinei ad §. Interdum leg. 1. D. si cui plus. num. 57.
Alia responsio praeceptorum. num. 58.
Propositur auctoris distinctio. num. 59.
Tempore DD. sustinebatur grauamen in legitima filiorum. num. 60.
L. 1. §. Interdum D. si cui plus hodie non procedit. num. 61. & sequenti.
Reprobatur intellectus. Cald. ad d. §. Interdum. num. 63.
Agitur de intellectu legis iubemus C. ad Trebellian. num. 64.
L. Iubemus est antiquior, l. Quoniam in prioribus. num. 65.
Agitur de §. Quam ob rem in Authent. de restitutione. num. 66.
Agitur de intellectu l. Filium C. famil. eriscund. num. 67.
Assignatur primus intellectus §. Cum filio l. Cohæredi. num. 68.
Reprobatur. num. 69.
Substitutio de qua in dicta §. Cū filio fuit fideicommissaria. num. 70.
Ratio quare in dicto §. Cum filio fit solum mentio de Falcidia. num. 71.
Cap. Raynaldus nō reuocat ius ciuile. 72.
§. Quoniam 4. l. Papinianus in quo casu loquatur. num. 73.
§. Unde si quis eiusdē, l. Intelligitur. 74.
Tempore DD. filius cōputabat fructus. 75.
§. Unde si quis est correctus hodie solum in filijs, non in nepotibus. n. 76.
§. Si quis impubes intelligitur. num. 77.
Querela inofficiosa est remedium subsidiarium. num. 78.
Nemo potest duas habere legitimas. n. 79.
Intelligitur §. meminisse. num. 80.
Duæ causa lucratua quando possunt concurrere. num. 81.
Veritas principalis quæstionis. num. 82.
Utrum Falcidia deducatur cum legitima. num. 83. & 95.
Duplex est in iure quarta. nu. 84.
Modus à l. Furia taxatus. nu. 85.
Modus legis Uaconia. num. 86.
Lex Falcidia à Caio Falcidio dicta. 88.
Quando fuit promulgata. num. 87.
Trebellianica unde sumpta. num. 89.
In heredē transeunt omnes actiones actiua, & passua. n. 90.
Trebellianum Senatus consultum quando factum. num. 91.
Pegasianum quando factum. nu. 92.
Proponuntur stipulationes Pegatiani. 93.
Onera hereditaria pro rata diuisa inter heredem, & fideicommissarium. n. 94.
Pars negatiua quæstionis. num. 95.
Proponitur contraria. nu. 96. & sequenti.
Appellatione Falcidia continetur Trebellianica. num. 96.

primæ partis.

Cap. Raynaldus, & Raynuncius sunt cor-
 rectoria iuris civilis. n. 97. & sequent.
 Sed contra, num. 101. & 102.
 Intelligitur l. Quamquam, & l. si ut alle-
 gas C. ad legem Falcidiam. n. 100.
 Appellatione Trebellianicæ non contine-
 tur Falcidia. n. 101.
 Utrum duæ quartæ deducantur quando
 legitima est semis num. 103. & 110.
 Legitima quantæ in hoc Regno. n. 104.
 Pars negativa quæstionis. n. 105.
 Pars affirmatiua. n. 106.
 Augmentum legitima non impedit dedu-
 ctionem duarum quartarum. n. 107.
 Cap. Raynaldus habet locum siue legiti-
 ma sit maior, siue minor. n. 108.
 Refellitur opinio Cost. nu. 109. & ibi ut c.
 Raynaldus procedat in hoc Regno re-
 probatur Bald. consil. 94. lib. 2. n. 110.
 Utrum ascendentes grauati habeant duas
 quartas. num. 111.
 In ascendentibus nõ est cextus expressus.
 num. 112.
 Proponitur pars affirmatiua. n. 114.
 Legitima ascendentium potitur eodem pri-
 uilegio. n. 115. & num. 118.
 Dispositio cap. Raynaldus nõ est correcto-
 ria. nu. 116. & 119.
 Reprobatur Accurs. num. 117.
 Utrum adoptiui, & arrogati habeant duas
 quartas. num. 120.
 Duplex est adoptio. num. 121.
 Adoptiuus duas quartas deducit. n. 122.
 Adoptiui non habent legitimam in bonis
 patris adoptiui. num. 124.
 Adoptiui non conferunt bona. n. 125.
 Adoptatus ab auo naturali potest quere-
 lare. num. 127. (n. 128.)
 Reprobatur Cald. in §. Tã de autẽ in offic.

Adoptatus ab auo habet duas quartas.
 num. 129.
 Utrum arrogati detrahant duas quartas.
 num. 130. & 133.
 Proponitur pars negativa quæstionis. 131.
 Debitor necessarius legando censetur cõ-
 pensare num. 132.
 Intelligitur §. Si quis impubes in l. Papi-
 nianus. n. 134.
 Arrogatus neutram quartam habet ex
 dispositione testatoris. n. 135.
 Utrum naturales habeant duas quartas.
 num. 136.
 Utrum omni tempore sint capaces. n. 137.
 Affirmatur non fuisse capaces omni tem-
 pore. num. 138.
 Errauit Imperator secundum Zazium.
 num. 139.
 Reprobatur Zazius. num. 140.
 Reprobatur Alciatus. num. 141.
 Reprobatur Succinus. num. 142.
 Filij naturales erant capaces attento tem-
 pore DD. num. 143.
 Naturales hoc tempore incapaces n. 144.
 Valentis, & Valentiniãnus fuerunt pri-
 mi humani circa hos. num. 145.
 Naturales incapaces tẽpore DD. n. 146.
 Pater nõ cogitur relinquere naturali. 147.
 Cõfunditur cõsideratio particularis. 148.
 Noua cõsideratio ad l. 1. C. de naturali-
 bus liberis. n. 149.
 Constantinus non induxit in capacitatem
 naturalium. num. 150.
 Constantinus declarauit in capacitatem.
 num. 151. & num. 155.
 Valentis cõstitutio corripit rigorem Ro-
 manorum. num. 152.
 Parentes possunt relinquere naturalibus
 illud, quod Iustinianus taxauit. 153.

Summaria

- Comprobatur non fuisse Constantini legē,
quæ prohibuit naturales succedere. 154
Explicatur Iustinianus in §. Discretis in
Authentico quibus modis sui. ibidem.
L. 2. C. de naturalibus, lib. declaratur.
num. 156.
Reprobantur dicentes naturales tempore
DD. esse in aliquo capaces. num. 157.
Leges antiqua de his, qui solidum capere
non possunt referuntur ad legem Pa-
pianam. num. 158.
Intelligitur l. Lucius 45. D. vulg. num.
159. & sequenti.
Intelligitur l. Uxorem §. Pater natura-
lis de leg. 3. num. 161.
Intelligitur §. Tam autem inst. de inoffi-
cioso num. 162.
Intelliguntur multa iura quæ loquuntur de
naturalibus. num. 163.
Ius civile solum illos naturales dicit, qui
ex seruili consortio nascebantur. 164.
Legitimi solū sunt illi, quod lex aprobat.
num. 165.
Nati ex seruili consortio veniunt appella-
tione filiorum. num. 166.
Intelligitur l. Naturali D. confirman-
do tutore. num. 168.
Expenduntur l. ultim. C. confirmando, &
l. ultim. C. quando mulier num. 169.
Imperatores nunquam imposuerunt pa-
tribus necessitatem relinquendi natu-
ralibus. num. 170.
Naturales nullum habent remedium cō-
tra testamentum patris. n. 171.
Naturalis de iure cōmuni non habet duas
quartas. n. 172.
Naturalis plebeorum de iure Regio equi-
parantur legitimis. num. 173.
Naturales plebeorū possunt querelare. 174.
Naturales nostri Regni plebei habet duas
quartas. num. 175.
Naturales nobiles non habent legitimam
& ideo duas quartas nō detrahēt. 176.
Nepotes plebeorum, & relinqui descendē-
tes possunt duas quartas deducere at-
tento iure Regio Lusitania. n. 176.
Ampliatur etiam ad nepotes naturales
ex filijs naturalibus. num. 177.
Naturales nobilium in regno Lusitania
nullam habent legitimam. n. 178.
Attento iure Codicis, & Authenticorum
pater naturalis, qui legitimos habet
filios, vnciam tantum naturali relin-
quere potest. num. 179.
Si pater naturalis descendētibz legitimis
careat, ascendentes vero relinquat, po-
test omnia bona naturalibus relinque-
re præter legitimam ascendentiū. 180.
Idem in donatis per viam cōtractus. 281.
Si pater descendētes, aut ascendētes legi-
timos non habeat, omnia bona sua na-
turali potest relinquere. n. 182.
Filijs naturales ab intestato, si pater filios
aut descendentes legitimos relinquat,
nihil habent in bonis paternis. n. 183.
Idem dicitur si pater legitimā relinquat
uxori. num. 184.
Intelligitur regula si vinco vincentem te.
num. 185.
Filijs naturales si pater nec descendentes,
nec uxorem relinquat, habent duas vn-
cias paternæ hereditatis. n. 186.
Ampliatur etiā si ascendētes relinquat.
num. 187.
Naturales non habent legitimam atten-
to iure. num. 188.
Idem in nepotibus naturaliū dicendum
est. num. 189.

primæ partis.

Lex Lusitania maximam facit differen-
tiam inter filios plebeorum, & equitum.
num. 190.

Duplex nobilitatis proponitur divisio. nu-
mer. 191.

Et ibi quæ sit theologica.

Quæ sit nobilitas naturalis. n. 192.

Nobilitas mixta quæ sit. nu. 193.

Nobilitas civilis, seu politica. num. 194.

Triplex est tantum nobilitas. n. 195.

Nobilitas bonum appetibile. nu. 196.

Et ibi magna differentia inter nobiles, &
ignobiles.

Qualitas nobilitatis semper maxime esti-
mata apud omnes nationes. n. 197.

Maxima differentia inter nobiles, & ig-
nobiles. num. 198.

Nobilis idem est ac notus. nu. 199.

Ignobiles qui dicantur. nu. 200.

Nobilitas tanto melior, quanto antiquior.
num. 201.

Nobilitas sedem in regibus constituit. nu-
mer. 202.

Inuictissimus Rex Phylippus Hispania
inter reges antiquior. nu. 203.

Inter nobiles primum locum habent Duces
Marchiones, Comites, & similes. nu-
mer. 204.

Filij illorum, qui sunt descripti in Regis
matricula nobiles sunt. nu. 205.

Doctor antiquior præfertur iuniori. nu-
mer. 206.

Filij nobilium, qui sunt in possessione no-
bilitatis, licet non sint scripti in matri-
cula Regis sunt nobiles. num. 207.

Ricos hombres, qui sint. num. 208.

Nobilitas probatur ex communi reputa-
tione. num. 209.

Nobilitas antiqua probatur per famam,

sicut etiam infectio sanguinis. n. 210.
Circa statuta excludentia Iudeos sufficit
qualibet suspicio iudicis. nu. 211.

Nobilitas de nouo acquisita quomodo pro-
betur. n. 212.

Nobilitas non præsumitur. num. 213.

Nobilitas probatur ex consuetudine. nu-
mer. 214.

Nobilitas probatur fama. nu. 215.

Nobilitas probatur per sententiam. nu-
mer. 216.

Nobilitas probatur ex antiquis instrumen-
tis. num. 217.

Nobilitas probatur ex patria. nu. 218.

Nobilis in vno regno, est nobilis in alio.
num. 219.

Exteri illustres tales sunt apud nos. 220.

Qualitas variatur secundum morem provin-
ciarum. num. 221.

Sarraceni conuersi gaudent naturali no-
bilitate. num. 222.

Iudei nobiles fuerunt. num. 223.

Iudei non possunt esse nobiles. num. 224.

Iudei non possunt doctorari. num. 225.

Romani dedignabantur Iudeos pro seruis
habere. num. 226.

Intelligitur lex. 3. §. Spurios D. decurio-
nibus. num. 227.

Intelligitur caput eam te 7. de rescriptis.
num. 228.

Iudei ex linea materna, gaudent nobilita-
te patris. num. 229.

Nobilitas à patre diriuatur. n. 230.

Utrum à matre possint filij nobilitari. nu-
mer. 231.

Mulier nobilis nubendo ignobili amittit
nobilitatem. n. 232.

Filij solum quoad statum maternam con-
ditionem sequuntur. num. 233.

Summaria

- Mulier non habet filios in potestate. numer. 234.
- Non valet statutum quod filij sequantur conditionem matris. n. 235.
- Sed contrarium verius. numer. 236.
- prout apud Lusitanos.
- Intelligitur l. Exemplo, C. decurionib. lib. 10. numer. 237.
- Multoties maternus sanguis incitat animos. numer. 238.
- Utrum lex Lusitanica dū permittit filios à matre nobilitari, procedat quādo mater nupsit plebeo. nu. 236. negativa.
- Propōnitur contraria. numer. 240.
- Utrum adoptiui habeant nobilitatem patris adoptiui. numer. 241.
- Adoptiui potiūtur nobilitate patris adoptiui. numer. 242.
- Utrum naturales, pro negativa. nu. 243.
- Naturales saltem de iure Castellæ patris nobilitate fruuntur. n. 244.
- Etiā de iure Lusitania naturales paternam habent nobilitatem. numer. 245.
- Naturales materna nobilitate gaudere debent. numer. 246.
- Intelligitur quando mater non erat publica meretrix. numer. 247.
- Spurij de iure cōmuni nullam habent nobilitatem. n. 248.
- Intelligitur l. Generaliter §. Spurios D. de curionibus. n. 249.
- De iure nostri regni tentari potest spurios à matre nobilitari. nu. 250.
- Spurij à patre nobilitantur in hoc regno. numer. 251.
- Spurij nobilitate materna frui possunt. n. 252. Sed contra numer. 253.
- Utrum spurij legitimati habeant nobilitatem. numer. 254.
- Spurij legitimati paterna fruuntur nobilitate. numer. 255. (n. 256.)
- Legitimus in nihilo differt à legitimo.
- Intelligitur caput. 1. §. Naturales si de feudo defuncti fuerit cōtrouer. n. 257.
- In Lusitania legitimati veram habent nobilitatem. numer. 258.
- Apud Hispanos plures. numer. 259.
- Negatiuam tenent plures. numer. 260.
- Naturales legitimati fruuntur vera nobilitate in regno Castellæ, excepto tributo. nu. 261.
- Sed contra. nu. 262. etiā quoad tributum.
- Spurij etiam legitimati, non gaudent in Castellæ nobilitate. n. 263.
- Scientia nobilitat. numer. 264.
- Ubi plura de scientia.
- Nobilitas & dignitas ex Doctoratu. 265.
- Ad Doctores tanquā ad personas egregias mititur pro testimonio ferendo. n. 266.
- Doctor non potest incarcerari pro debito civili. numer. 267.
- Intelligitur l. Medicos C. professoribus, & medic. libro 12. numer. 268.
- Doctores exequi nequeunt in libris. n. 269.
- Doctores in causa criminali non possunt torqueri. nu. 270.
- Doctores sunt immunes à tributis personabilibus. numer. 271.
- Quis sit preferendus Doctor, an nobilis genere. numer. 272.
- Pro Doctore, pro nobili genere. nu. 273.
- Propōnitur concordia. numer. 274.
- Utrum Licentiati potiūtur prerogatiua Doctorum. numer. 275.
- Licentiatis conceditur homenagiū. n. 276.
- Licentiati torqueri non possunt. 277.
- Nec possunt incarcerari pro debito. n. 278.
- Nec possunt affici pāna vili. numer. 279.

primæ partis.

- Nec possunt ex equi in libris. num. 280.
 Possunt manu propria procuratorē facere.
 num. 281.
 Scriptis eorum plene creditur. num. 282.
 Omnia quæ de Doctoribus, & licentiatis
 diximus extēduntur ad magistros ar-
 tium. num. 283.
 Aduocati verā obtinent nobilitatē. n. 284.
 Ampliatur licet nō sint Curiales. n. 285.
 Omnia priuilegia Doctorum ad aduocatos
 extenduntur. num. 286.
 Iudei, nec infames non possunt aduocare.
 num. 287.
 Aduocati possunt facere substitutionem
 militarem filijs. nu. 288.
 Contraria sententia. num. 289.
 Defenditur affirmatiua. num. 290.
 Omnia priuilegia, quæ Doctoribus compe-
 tunt communicantur aduocatis. n. 291.
 Rabula ex officio nō nobilitantur. n. 292.
 Bachalauri secundū Garciam si sunt emi-
 nentis scientiæ gaudent nobilitate.
 num. 293. Sed contra. num. 294.
 Bachalauris non conceduntur plura priui-
 legia Doctorum. n. 295.
 Medici Doctores eadem qua aliarū scien-
 tiarum gaudent prerogatiua. n. 296.
 Quid dicendum de Licentiatis. 297.
 Quid de Bachalauris. num. 298.
 Affirmatiuè deciditur. num. 299.
 Bachalauri medici non gaudent homena-
 gio, nec alijs prerogatiuis Doctorum.
 num. 300.
 Intelligitur l. ult. D. iure immun. n. 301.
 Intelliguntur plura iura, leg. Ambitiosa,
 D. de cret. ab ord. fac. l. Thais, 40. §.
 Lucius de fid. lib. l. Alimenta §. 1. D.
 alim. & cibar. l. Seio, §. ult. D. annuis
 legat. leg. Patronus §. lte D. oper. liber.
 l. 1. §. Ne autem C. de communi seruo
 manumi ss. num. 302.
 Archiater medicorum, vulgo fizico mor,
 maximam obtinet dignitatem. n. 303.
 Protomedici sacri palatii dignitatem cen-
 sentur habere. num. 304.
 Archiater modo primi ordinis, modo se-
 cundi dignitas conceditur. num. 305.
 Medici intendentes militū curationi me-
 dia gaudent nobilitate. num. 306.
 Intelligitur l. 1. C. profess. & med. n. 307.
 Chirurghi sunt mechanici. num. 308.
 Contrarium quod sint nobiles defendit Ca-
 bed. num. 309.
 Defenditur prior sententia. n. 310.
 Farmacopola nobilis vtrum sit. num. 312.
 Chirurgia archiatros nobilissimus. n. 311.
 Officium farmacopola numeratur inter
 artes mechanichas. n. 314.
 Ars pictoria de se non est nobilis. n. 315.
 Pictoria ars à solis sordidis muneribus li-
 berat. num. 316.
 Opera obsequiales, etiam si non petantur
 debentur patrono, secus in fabrilibus.
 num. 317.
 Opera vel sunt officiales vel artificiales.
 num. 318. Et quæ sūt.
 Opera officiales debentur filio patroni tā-
 quam filio, non tanquā heredi. n. 319.
 Intelligitur, l. Cum patronus 22. §. Cum
 libertus D. de oper. libert. num. 320.
 Estimatio operarum officialium transit
 ad heredes. num. 321.
 Opera fabriles quæ, & ad heredes tran-
 seunt. num. 322.
 Opera officiales præstita non condicuntur,
 secus in fabrilibus. num. 323.
 Aurifici licet se ad instar nobilium gerāt,
 non excludunt naturales. num. 324.

Summaria

Poeta, & musici non fiunt nobiles ex arte.
num. 325.

Geometra, & Methamatici utrum sint no-
biles. nu. 326. Negatur. num. 327.

Reliqui artifices ignobiles sunt, n. 328.

Militia nobilem at. n. 329.

Pena militum destincta à pena plebeorū.
num. 330. (n. 331.)

Inter mortales nihil militia excellentius.

Militia non nobilem at. num. 332.

Servi milites esse possunt. nu. 333.

Infames dignitatem obtinere non possunt.
num. 334.

Intelligitur c. Cū essent de symonia. n. 336

Intelligitur, l. 1. C. negot. ne militet. 337.

L. 2. Cod. ut nemo priuatus, leg. Adiuo de
quæst. l. Milites eodē intelliguntur. 338.

L. qui cum vno §. Ad tēpus D. remilitari
l. Qui stipendia C. procurat. nu. 339.

Apud Romanos tres gradus dignitatum,
clarissimi, spectabiles, & illustres. 341.

Senatores, & descendentes ab illis clarissi-
mi. num. 342.

Equestres Romani erat clarissimi. n. 343.

Perfectissimorum, & egregiorum non erat
titulus. num. 344.

Referuntur plura iura loquentia de spec-
tabilibus. num. 345.

Referuntur iura loquentia de illustribus,
inter quos erāt consules, patritij, comi-
tes. num. 346.

Reprobatur communis, quæ quinq; gradus
dignitatum efigebat. n. 347.

Teplarij nobiles, vbi habitare ceperūt. 348

Milites de Calatrava nobiles. num. 349.

Milites de la spata nobiles. num. 350.

De S. Tiago. Milites Christi. n. 352.

Milites Teutonici. num. 353.

Milites Aragonie de la Monteza. 354.

Equites aurati Francie. num. 355.

Milites Pij, & S. Petri ac Pauli, S. La-
zari, ac Georgij, ac Stephani. nu. 356.
& sequenti.

Milites del Tuzon. num. 358.

Milites S. Michaelis Francie. nu. 359.

Idem de militibus de la stella. n. 360.

Militia Gartereorum. num. 361.

Militantes inermi militia intra palatiū
nobilitantur. num. 362.

Magnus domesticus quis. num. 363.

Cubicularius principis. num. 364.

Domestici inferiores, qui. num. 365.

Silentiarij quales. num. 366.

Comites scholarum qui dicantur. nu. 367.

Protectores quales. num. 368.

Comites consistoriani qui. n. 370.

Primicerij qui dicantur. num. 371.

Præpositi laborum. num. 372.

Præpositi Ianitorum. num. 373.

Præpositi libellis. num. 374.

Tripartita scrinia principis. num. 375.

Magister scriniorum. num. 376.

Plures scriniorum erant gradus destincti.
num. 377.

Mello proximus quis. n. 378.

Thesaurenses quales. num. 379.

Agentes in rebus qui. num. 380.

Principes scholarum. num. 381.

Militates intra palatiū nobilitantur. 382.

A Calcaribus regis non acquiritur nobili-
tas. num. 383.

Cocus Principis nobilis est. num. 384.

Militantes intra palatium Ducis Bra-
gantie nobilitantur. n. 385.

Officium generalis militiae est magna dig-
nitatis. num. 386.

Officium Almiradi similiter est maxi-
ma dignitatis. nu. 387.

Officium

primæ partis.

Officium mariscalis. num. 388.
 Dux maior de iure illustris. num. 389.
 Tribuni Celerum illustres. nu. 390.
 Duces arcium Africa illustres. n. 391.
 Duces missi per principem ad Indias illustres. num. 392.
 Marchiones de Villa-Real Duces gloriosi Cepta. num. 394.
 Duces Marsagam etiam nobilitantur. 395.
 Duces arcium Indiarum illustres. n. 396.
 Duces intra ciuitates, & oppida regni nobilitantur. nu. 397. & à num. 401.
 Doctores qui non pollent scientia non gaudent priuilegijs. nu. 398.
 Scholaris non studens non gaudet priuilegio. num. 399.
 Militibus non exercentibus militiam non competunt priuilegia. nu. 400.
 Ducibus intra villas competit priuilegium equitis. num. 401.
 Prædictis non competit priuilegium de caualleiro confirmado. num. 402.
 Nec habent homenagium.
 Prædictis filij naturales non succedunt. num. 403.
 Signifer, vulgo, alfers, gaudet nobilitate. num. 404.
 Gubernatores regni ac prouintiarum illustres. num. 405.
 Rector iustitiæ illustris. num. 406.
 Præfectus pratorio illustris. nu. 407.
 Præfectus palatii illustris. num. 408. & sequenti.
 Gubernator Portugaliæ super illustris. 410.
 Gubernatores maritimi etiam super illustres. num. 411.
 Consiliarij principis illustres. nu. 412.
 Consiliarij titulares illustres. num. 413.
 Cancellarius maximus illustris. nu. 414.

& ibi quod succedit in locum quaestoris qui illustris est de iure communi.
 Cancellarij vtriusque senatus apud nos illustres. num. 415.
 Senatores sacri palatii illustres. n. 416.
 Senatores super illustres appellat. Iason. num. 417.
 Alij tantum illustres. num. 418. & 421.
 Alij tantum clarissimos. nu. 419.
 Plura circa Senatus Romani potentiam. num. 420.
 Prætores ciuitatum spectabiles. nu. 422.
 Prætores illustres contendunt plures. 423.
 Prior sententia defenditur. num. 424.
 Prætores post Iustinianum non possunt leges condere, nec illis detrahere. 425.
 Prouisores seculares spectabiles. nu. 426.
 Iudices Ordinarij clarissimi. nu. 427.
 Præsidis officium. num. 428.
 Opinio Decij contraria. nu. 429.
 Intelligitur Authenticum de mandatis principum §. Eos Collat. 3. num. 430.
 Iudices dominorum clarissimi. nu. 431.
 Magistratus, qui per electionem creantur nullam habent dignitatem. n. 432.
 Contraria tamen sententia vera est. 433.
 Resoluitur sub distinctione. num. 434. & sequenti.
 Decuriones nobiles efficiuntur ex officio. num. 436.
 Contrarium videtur dicendum. n. 437.
 Decuriones urbium, & locorum notabilium nobilitantur. num. 438.
 Aediles ex officio nobilitantur. n. 439.
 Contraria. num. 440. argumento, Ordinationis.
 Resolutio. n. 441. & intelligitur, Ordin.
 Procuratores ciuitatum seu oppidorum nobilitantur. num. 442.

Summaria

- Notarij seu scribae nobiles nantur. num. 443.
Sed contraria. num. 444.
Intelligitur l. Uniuersos Cod. decurionibus lib. 10. n. 445.
Quare scribae dicantur serui publici. numer. 446.
Naturales scribarum, qui medium obtinent statum in successibiles. num. 447.
Secretarius principis nobilis. num. 448.
Scribae regalis patrimonij. num. 449.
Scribae Cancellariae. num. 450.
Scribae processuum Regiae Coronae. n. 451.
Scribae Curiae nobiles. num. 452.
Scribae Camerales ciuitatum. num. 453.
Scribae Camerales oppidorum inferiorum non nobiles nantur. num. 454.
Num sint in medio statu?
Executor Curiae nobilis. num. 455.
Executores inferiores utrum nobiles nantur, standum est consuetudini. n. 456.
Qui tanquam nobiles segerunt acquirunt medium statum nobilitatis. n. 457.
Ex diuitijs acquiritur nobilitas. n. 458.
Ricos homines, qui dicantur apud nos. numer. 459.
Descripti inter nobiles in confratria sanctae Misericordiae nobiles. num. 460.
Nobilis probatur ille, qui exercet actus solum nobilibus competentes. num. 461.
Mercatura inter mechanicas artes recensetur. num. 462.
Contraria sententia. num. 463.
Sententia auctoris. num. 464. & sequent.
Mercator non potest cohercere pena vili. num. 466.
Intelligitur l. Nobiliores Cod. comert. & mercat. num. 467.
Da paferi nobilium nobilitari affirmat. Molina. num. 468.
Contrarium resoluit. num. 469.
Filius naturaliter succedit patri plebeo tempore natiuitatis, licet postea fiat nobilis. num. 470.
Ampliatur licet pater ante natiuitatem fiat nobilis. n. 471.
Filiij clericorum in minoribus patribus succedunt. num. 472.
Opinio Barbosa refertur. num. 473.
Resoluitur sub distinctione. n. 474.
Utrum nobilis si amittat nobilitatem, & postea filios procreet naturales, an patri sint successibiles. num. 475. affirmat. Sed negatiua verior. num. 476.
Resoluitur sub distinctione. num. 477. & sequenti.
Respondetur ad fundamentum primae sententiae. num. 479.
Casus quibus amittitur nobilitas. n. 480.
Nobilis utrum possit puniri pena praconij. num. 481. negatiua.
Sed affirmatiua verior. num. 482.
Naturales grauati à matribus habent duas quartas. 483.
Naturales habent legitimam in bonis matris. num. 484.
Ampliatur, licet mater sit illustris. numer. 485.
Ampliatur etiam si alios habeat legitimos. num. 486.
Reprobatur opinio Caldae. num. 487.
Detestabilior est fornicatio in feminis, quam in masculis. num. 488.
Luxuria mulieris cum proprio seruo puniatur, non viri cum ancilla. n. 489.
Ratio Bereng. cur potius matribus, quam patribus succederet naturales. n. 190.
Vera ratio assignatur. num. 491.
Qui dicantur spurij. num. 492.

primæ partis.

Spurij parentibus sunt in successibiles. numer. 493.

Ratio quare spurij sunt in successibiles parentibus. num. 494.

Reprobatur opinio illorum, qui asserebant spurios esse incapaces de iure diuino. num. 495.

Explicatur locus Genesis 21. non erit haeres filius ancillæ, &c. n. 496.

Spurij matribus sunt successibiles. n. 497.

Spurij possunt querelare testamenta materna. num. 498.

Spurij possunt deducere duas quartas. numer. 499.

Spurius non succedit matri illustri. n. 500.

L. Si qua illustris fuit dicata pudicitia. num. 501.

Spurij succedunt illustribus carëtibus legitimis. num. 502.

L. Si qua illustris procedit correctorie ad alias leges antiquas num. 503.

Spurij ex damnato coitu matribus non succedunt. n. 504.

Proponitur contraria opinio. num. 505.

Ius succedendi est reciprocum de filijs ad parentes. num. 506.

Spurij non succedunt auis paternis. 507.

Spurij non succedunt agnatis. num. 508.

Spurius procedit ex radice infecta. n. 509.

Spurius ex testamēto capere potest ab auo. num. 510.

Et haeres institui. ibidem.

Incapacitas spurij solū restricta est ad patrem. n. 511.

Spurius grauatus ab auo vnam tantum quartam habet. n. 512.

Reprobatur opinio Pichardi. n. 513.

Referuntur multi, qui tenent spurios cognatis etiam non succedere. 514.

Spurij auis maternis, & cognatis succedunt. n. 515.

Spurij auis maternis sunt necessarij, & è conuerso.

Reprobatur Ægidius. num. 516.

Spurius transversalibus maternis succedit. num. 517.

Spurius grauatus ab auo materno duas quartas habet. n. 518.

Argumentum de radice infecta non procedit in auis maternis. num. 519.

Filij spurij illustrium, etiam quando matribus non succedunt, tamen succedunt auis, vel è contra. n. 521.

Quid dicendum circa transversales. ibi. num. 522.

Legitimus per subsequens matrimonium est vere, & proprie legitimus. n. 523.

Legitimati in radice matrimonij sunt vere legitimi. n. 524.

Legitimatio qua fit per rescriptum. numer. 525.

Legitimati verè habent duas quartas. num. 526.

Legitimus vere per rescriptum fit per omnia legitimus.

Pater tenetur vere legitimatum instituire. num. 527.

Legitimationum nostri Regni forma. numer. 528.

Legitimati in Regno non deducunt duas quartas. num. 529.

Utrum ne potes duas quartas habeant, pro parte negativa expenditur, l. l. u. bemus. nu. 530. Pars affirmatiua.

Extenditur in pro nepotibus, & alijs ulterioribus. n. 531.

Respondetur ad l. l. u. bemus Cod. ad Trebell. num. 532.

Summaria

Substitutiones fieri possunt per contractus.
num. 533.

Utrum cap. Raynaldus procedat in gra-
uatis per contractum. num. 534.

Pro parte affirmatiua. 535.

Ex donatione causa mortis, vel inter virū,
& uxore deducitur Falcidia. n. 536.

Ex substitutionibus per contractus non
deducitur Falcidia, vel Trebellianica.
num. 537.

Expenditur l. Quidam cum filium 46.
D. heredibus instituend. n. 538.

Quando ex maioratibus Falcidia dedu-
catur. num. 539.

Falcidia, & Trebellianica solum dedu-
citur ex causa testati. num. 540.

Non valet argumentum de contractibus
ad ultimas voluntates, si datur differēs
ratio. num. 541.

Intelliguntur leges, quæ permittunt Falci-
diam in donationibus causa mortis.
num. 542.

Filius grauatus per contractum potest le-
gitimam deducere. n. 543.

Quando filius consentiendo sibi præiudi-
cet in legitima. n. 544.

Substitutus pupilli grauatus non potest
duas quartas percipere. n. 545.

Pater potest grauare substitutum pupilla-
rem in legitima ipsius filij. n. 546.

Potentius est fideicommissum relictū aue-
nientibus ab intestato, quam à pupillo.
num. 547.

Filius cui substitutus est datus censetur si-
bi heredem dare. n. 548.

Filius, & substitutus sustinent onus in le-
gitima intra pupillarem aetatem. nu-
mer. 549.

Substitutus, si pupillus decedat intra pu-
pillaria non potest deducere legitimam.
num. 550.

Filius grauari potest in legitima intra
pupillaria. n. 551.

Amplia etiam si mater sit substituta.
num. 552.

Per fideicommissum ultra pupillaria filius
grauari nequit in legitima. n. 553.

Substitutus duobus imparibus nec in pu-
pilli legitima grauari potest. n. 554.

Substitutus pupilli grauatus tantū vnā
quartam detrahet. n. 555.

Utrum vxor pauper grauata possit duas
quartas deducere. n. 556. & n. 559.

Coniux pauper habet quartam in bonis
coniugis diuitis. n. 557.

Quarta Coniugi debetur ob honorem, &
reuerentiam bene transacti matrimo-
nij. n. 558.

Resoluitur questio negative. n. 559.

DE VNA,

DE VNA, ET AL-
 TERA QVARTA DE-
 DVCENDA, VEL NON, LEGI-
 TIMA, FALCIDIA, SEV TRE-
 BELLIANICA, NEC NON EA-
 RVM IMPVTATIONE

TRACTATVS PER VTILIS, AC NECESSA-
 rius, tam pragmaticis, quam speculatiuis.

Ad Cap. Raynaldus de testamentis. Gregor. 9.

RAYNALDUS Peponis filius, haeres ab ipso institutus hoc modo, vt patruis suis hereditatem restitueret, si absque filijs masculis moreretur: cum eis (mortuo Pepone) super quibusdam bonis hereditatis eiusdem in tres arbitros compromisit, quorum duo, mortuo reliquo (prout ex forma compromissi poterant) procedentes, taliter arbitrati fuerunt, quod neutra pars haberet licentiam transferendi quocunque modo in alium res praedictas, nisi in eorum filios masculos ex ipsis legitime descendentes: & quod contra hoc fieret, non valeret; Porro dictus R. prolem non habens condidit testamentum, in quo medietatem partis suae de rebus praedictis, quibusdam avunculis suis, aliam vero medietatem, & reliqua bona paterna, vni ex patruis suis, & eius filijs legauit, adiciens, vt bona, in quibus ex testamento, vel ab intestato dicti haeres R. possent succedere, si venient contra legatum dictis avunculis suis debitum, ad ipsos pro determinatis portionibus deuenirent. Demum eodem R. natura debitum persolvente, ac vno ex patruis hereditatem adeunte praedictam: cum dicti avunculi aduersus eundem patruum, ac filios eius coram iudice communitatis Urbenatensis mouerunt quaestionem, petendo pro rata, qua ipsos contingit legatum praedictum: & restituere, si contra ipsum illi venirent, quacunque occasione eiusdem testamenti R. ad ipsos peruenerant, vel poterant peruenisse, praefatus iudex ab illorum impetitione super

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

legato ipsos absolvens, ad restitutionem aliorum bonorum, sententialiter condemnauit eosdem: à cuius sententia cum ambæ partes ad nostram audientiam appellassent, petente vtraque parte dicti iudicis sententiam infirmari, quatenus contra se fuerat promulgata, & quatenus pro se faciebat, executioni mandari. Dilectus frater noster. O. sancti Nicolai in carcere Tullian. diaconus Cardinalis, lite coram se legitime contestata, quoniam idem R. habebat in bonis Peponis quondam patris sui tertiam partem debitam iure natura, in qua grauari nequiuit, nec non quartam Trebellianicam, quam quilibet extraneus restitutione grauatus deducere potuisset, propter quod in rebus predictis avunculis legatis portiones easdem habuit R. præfatus, easque potuit in vltima voluntate legare, & per hoc legatum tenuit, vsque ad tertiam, & quartam præfatas, licet ipsas non expresserit in legando, pronunciauit (non obstante præmisso arbitrio, quod ne legatum teneret, non poterat impedire) iudicem ipsum, in eo, quod super hoc dictum patruum in totum absoluit, qui confessus est se pro medietate possidere prædicta, perperam iudicasse: condemnauitque ipsum ad restitutionem medietatis tertiae, & quartae partis ipsius legati pro rata, quæ dictos avunculos de ipso contingit, & in residuo præfati iudicis sententiam confirmauit. Caterum in eo, quod idem iudex dictum patruum, & eius filios totaliter in alijs, quæ in secundo articulo petita fuerant, condemnarat, male ipsum pronunciaisse decreuit; quia filij eius contra voluntatem testatoris non inueniuntur aliquid commississe, cum nihil de petitis reperti fuerint possidere. Verum in portione, quam patruus habebat in bonis illis ratione quartae, & tertiae prædictarum, quas R. habuit in bonis eisdem, in quibus eius institutio, & legatio ac adiectio pænæ tenebat, pro rata eosdem avunculos contingente de prædicto legato, confirmauit sententiam iudicis suprascripti: eodem patruo, & eius filijs in residuo absolutis, & saluo nihilominus ei ex iure institutionis beneficio legis Falcidiae, in restitutione præfati legati, si infra tempus legitimum voluntati paruërit testatoris; cum inuentarium fecerit, & contra voluntatem testatoris lex Falcidia inducatur; Nos itaque ipsius Cardinalis sententiam ratam habentes, eam auctoritate Apostolica confirmamus.

Amosam decretalẽ ag-
gredimur explicandam
secundum Glossam in
principio, & multum fa-
mosam secundum Lanfrancum,
auream, celebremque inter omnes
iuris Canonici asseueramus, à Do-
ctoribus tamen hucusq; non satis
enucleatam, quam fauente Deo,

elaborabimus in sola principali
decisione, mittendo multa, quæ
passim à Doctoribus ex illa notan-
tur, quorum tractatio alijs locis
magis proprijs commodius adap-
tatur; Inter quæ illibatam relin-
quimus conditionem, si sine libe-
ris, de qua aliquando, si tempus
dederit, ad materiam cap. In præ-
sentia

sentia de Probationibus dicemus. Quærimus ergo pro instituto principali aureæ decretalis nostræ; Vtrum filius Grauatùs à patre totam hæreditatem per fidei cõmissum tertio restituere, possit duas quartas in simul iunctas retinere, legitimam scilicet, & Trebellianicam, an verò vnicam tantum? hæc arduam quæstionem, insignem cõtrouersiam, dignam accurata, & diligenti disputatione dixit *Faquinus Controuers. Iuris lib. 5. cap. 2. à princ. quod idem repetit Cald. forens. quæstionum quæst. 28. à num. 7. Et Martet ad cap. Raynunc. supra proximo à principio.* Circa quam opusculum in quatuor diuidimus partes: In prima agemus de qualitate filiorum, quibus competat, vel non, duarum portionum deductio: In secunda de casibus, in quibus Falcidia, vel Trebellianica cessat de iure ordinario: In tertia de casibus, quibus iure extraordinario propter portiones accrescentes, vel legata condicionalia cessare possit Falcidia: In quarta denique plenè tractatur de omnibus rebus, quæ in tribus quartis, Falcidia, Trebellianica, & legitima imputantur. Aggrediendo igitur nostram difficilem, & arduam quæstionem, pro parte negatiua sequentia formantur argumenta. Quarta Trebellianica ideo fuit introducta per Senatus Consultum Pegasianum, ne hæres grauatùs totam hæreditatè restituere ob nullum, vel minimū

lucrum recusaret adire, & hoc ad similitudinem legis Falcidiæ, vt constat ex §. *Sed quia hæredes instit. de Fideicommissar. hæreditatibus, vbi Mynsing. notat. num. 15. Pichard. num. 4.* quæ ratio solum militat in hærede extraneo, qui non habet aliud commodum, nisi hæreditarium, non autem militat in filio, qui in omnem euentum habet suã legitimam titulo institutionis relinquendam, *iuxta textum celebrem in l. quoniam in prioribus. l. Omnimodo. l. Scimus C. in officioso testamento. l. Maximum vitium Cod. de lib. præter. Authent. vt cum de appellatione cognoscitur §. aliud quoque capitulum collat. 8. aliàs Nouell. 115. cap. 3. cum multis adductis per Costa in §. Quid si tantum 1. part. num. 5. Pater Mol. de iustitia disput. 177. à principio, Peregrinus de fidei commissis, art. 36. à nu. 38. Nouissimè Martet de Successione legali quæst. 25. artic. 1. quod non solum de iure Ciuili, sed de iure Canonico, & nostro Lusitano, & etiam de iure Castellæ optimè comprobatur Valasc. de Partitionibus cap. 17. à num. 28. cum duobus sequentibus. Cevalh. Commun. quæst. 23. Igitur à cessante ratione, dicendum videtur filium grauatum vnicam tantum quartam deducere posse.*

Secundo facit, quia quemadmodum filijs debetur legitima in bonis parentum, ita patronis debetur legitima in bonis libertorū, *probant text. in principio iuncto §. sed*

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

nostra institutionum de success. liber-
torum, & ibi *Minsing. num. 7. Pi-*
chard. num. 4. in principio de Seruili
cognitione, Conan. Commentariorum lib.
2. cap. 9. Cuiac. in glossula ad dictum
principium de successione libert. Me-
noch. conf. 1149. n. 4. Sed constat,
quod patronus grauatus tota hære-
ditatem liberti restituere, vnicam
tantum quartam potest retinere sibi
debitam ex iure patronatus, non
autem duas, *probat textus expressus*
in l. 1. §. interdum D. si cui plusquam
per legem Falcidiam, & cat. eleganter
Petrus Surdus decisione Mantuana.
251. num. 4. Pereg. dict. tract. art. 3.
num. 49. Igitur eodem modo filius
grauatus hæreditatem patris resti-
tuere, vnicam tantum quartam de-
ducere debet.

7. Tertio expendo textum, *in l.*
Iubemus Cod. ad senat. Consult. Tre-
bellian. vbi filius rogatus restituere
paternam hæreditatem super-
stiti fratri, vnicam solum portio-
nem, seu quartam deducere po-
test: ergo falsum asserit, qui di-
xerit filium posse duas quartas de-
trahere.

8. Quarto adduco in contrarium
textum, quem *Emmanuel à Costa in*
cap. Si pater, Glossa, absque, deductione
dicit inevitabilem. num. 18. in Au-
thentico de restitutione, & ea, qua pa-
rit, in §. quam ob rem Collatione. 4.
Vbi Imperator loquitur de filio
grauato hæreditatem paternam re-
stituere alteri fratri, & tamen so-
lam reservationem legitimæ de-

terminat, (*ibi primum quidem seruet*
filiio legitimam partem,) Nec mem-
nit de Falcidia, vel Trebellianica,
igitur frustratoriū erit dicere duas
quartas esse deducendas.

9. Quinto expendo textum *in l. fi-*
lium, quem habentem Cod. Famil. her-
cisc. quem in dissolubilem Docto-
res appellant, dum inquit filium
grauatum à patre suam portionē
hæreditatis sub conditione resti-
tuere, teneri in quartam compu-
tare fundum à patre donatum, &
addit, si quid quartæ desit, po-
test peti à Coheredibus, & su-
perfluum restituere compellitur:
ergo de primo ad vltimum, vi-
detur resoluendum filium grau-
atum solam vnicam quartam de-
ducere posse, duas autem mi-
nimè.

10. Sexto ponderant Doctores pro
hac parte *decisionem textus in l. Co-*
heredi. §. Cum filia D. de vulg. &
pupill. Vbi pater filium impube-
rem grauauit, si impubes decessis-
set, hæreditatem Titio restituere,
& nihilominus decidit Papinia-
nus eueniente casu fideicommissi,
hæredem filij non posse de to-
ta hæreditate aliquid ultra Tre-
bellianicam deducere: ergo bene
consequitur filium grauatum vni-
cam tantum quartam posse ob-
tinere.

11. Septimo expendit *Othomanus*
illustrium quest. cap. 35. & in dispu-
tatione contra capit. Raynucius, su-
pra proximum, quod Summus
Pontifex

Pontifex non intendit per decisionem nostri textus euertere dispositiones Iuris Ciuilis, quæ descendunt ex lege duodecim Tabular. prout habetur in principio *Instit.* & in l. 1. *D. ad leg. Falcid.* Vbi duo constituuntur, primum, quod heredi grauato ultra dodrantem, id est nouem uncias hereditatis, quadrans integer reseruetur: Secundum, quod ex hereditate sic grauata nihil amplius sit de falcandum; si igitur filius grauatus hereditatem restituere, legitimam, & in super quartam ex Senatus Conf. Pegasiano detrahare posset, iam non remaneret quadrans tantum penes heredem, nec integer dodrans præstaretur legatarijs, & fideicommissarijs, quod videtur dissonare iuris principijs, ac per consequens filius vnã solã quartam detrahet.

- Octauo, expenduntur similia exempla, quæ habentur in §. 1. *Papinianus D. inofficioso testamento*, & primum desumitur ex §. *Quoniam quarta*. Vbi filius, qui quartã ex legatis adeptus est, repellitur à querela in officiosi. Secundum exemplum desumitur, ex §. *Unde si quis*, vbi filius, qui ex fructibus hereditatis, quartam Pegasianam est consecutus, remouetur à querela. Tertium exemplum est in §. *Si quis impubes*, vbi Nepos ex filia ab Auo arrogatus, & ex hereditate excluditur à querela, quia quartam habet ex Constitutione Diui

Pij. Vltimum expendit *Anton. Faber. de error. Pragmat. decad. II. errore. 7. num. 1. ex text. in §. meminisse in fine eiusdem l. Papinianus.* Quibus omnibus fit mentio solũmodo de vnã, non de duabus quartis: igitur, &c.

Vltimo argumentantur Doctores de text. in l. *Quoties*, 92. & in l. *Non ut ex pluribus*, 120. *D. de reg. Iuris. l. Omnes*, 16. l. *Ex promissione*, 18. *D. de actionibus, & obligationibus. §. Si res aliena Instit. delegatis. l. Si seruus*, 108. §. *si Stichum D. delegatis Primò. cum pluribus citatis à Pichardo, in dicto §. si res aliena num. 1. Cuiac. in recitationibus ad titulum delegat. 1. super l. Non quocunque*, 84. Ex quibus iuribus probatur duas causas lucratiuas circa eandem rem concurrere nõ posse; sequitur ergo, quod si filius vnã quartam consequitur iure legitimæ, alteram auferre non poterit ex Trebellianica, aliàs enim exceptione doli mali repelli potest, argumento leg. 1. *D. doli mali exceptione.*

In contrarium tamẽ stat *Gregorij noni decisio, in nostro cap. Raynaldus de testamentis, cui similis, in cap. Raynucius supra proximo.* Casus nostri textus fuit. R. hæres institutus à patre suo Pepone, grauatus subconditione, si sine liberis, hereditatem patris restituere, mortuo patre, R. etiam sine liberis decessit; testamento condito, in quo medietatem

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

bonorum suorum quibusdam avunculis suis per institutionem, altera dimidiam vni ex patris, & eius filijs legavit, adijciens, quod si dicti patris venient contra legatum avunculis debitum, illos priuabat hereditate, quam volebat deuolui ad avunculos pro portionibus hereditarijs, cum vnus ex patris adiret totam hereditatem, R. conuentus fuit per avunculos, pro legato coram communitate Vibenaten. a qua absolvente patrum, appellatum est ad Gregorium Nonum, qui causam commisit Otoni Cardinali Sancti Nicolai in carcere Tulliano, cuius sententia sic habet. *Quoniam idem R. habebat in bonis, quondam Peponis patris sui tertiam partem debitam de iure natura, in qua grauari nequuit, nec non quartam Trebellianicam, quam quilibet extraneus restitutione grauatus deducere potuisset, propter quod in rebus predictis avunculis legatis, portiones easdem habuit R. presatus, easque potuit in ultima voluntate legare, & per hoc legatum tenuit vsque ad tertiam, & quartam presatus, & iunctis verbis sequentibus, ibi, Condemnavitque, ipsius ad restitutionem medietatis tertiae, & quarta partis ipsius legati, prorata, qua ipsos avunculos de ipso legato contigit, iuncto sine ibi, Nos itaque ipsius Cardinalis sententiam ratam habentes, eam auctoritate Apostolica confirmamus, ex cuius serie manifeste patet, filium grauatum fideicommissio vniuersali posse dedu-*

cere duas quartas simul, legitimam, & Trebellianicam. Idem colligitur ex cap. Raynucius §. cum autem iuncto §. in eo vero supra hoc titulo, dum in versic. C. m autem, concedit retentionem legitimae, & in versic. sequenti, concedit, & Trebellianicam.

Propter haec duo iura communis Doctorum legitimarum classis, sequendo Glossam verbo, legitimam, in cap. Raynucius, & ibi Abb. num. 25. cui Glossa similis in l. Quamquam C. Ad leg. Falc. Cou. Ruu. in dict. cap. Raynucius §. 11. num. 10. & in nostro cap. Raynaldus, §. 2. num. 7. Crassus Commun. §. Trebellianica, quaest. 4. a principio. Emmanuel à Costa in cap. Si pater Glossa absque deductione, num. 2. & 19. Mantica. de coniect. lib. 7. tit. 2. num. 12. Angelus Matheaceus de via, & ratione iuris lib. 2. cap. 25. Franciscus Hottomanus illustrum quaest. cap. 35. & in disputatione contra cap. Raynucius; Pichard. in §. sed quia heredes inst. de fideicommiss. hereditatibus num. 22. Ioannes Petrus Surdus de cif. Manuana. 251. Cuiac. 8. Obser. cap. 3. Donel. de iure Ciuili, lib. 7. cap. 30. Denique Antonius Fab. de error. Pragmat. decade. 11. errore. 7. Mangilius de imputationibus quaest. 1. num. 16. In ea sunt sententia, faciendam esse differentiam inter vtrunque ius Canonicum scilicet, & Ciuile, ita vt, attento iure Ciuili, filius grauatus vnicam tantum quartam deducere possit, & contra ius pragmaticorum, ineptiorumque errorem

errorem appellat *Faber* ubi proxime, quem errorem secutus fuisse Pontificem, inquit, in nostro textu, idem ex *Fulgosio* scribit *Cuiacius* in l. *In imponenda*, C. *Ad leg. Falcid.* in fine, fundatur communis in eo, quia filius, qui ex fideicommissio eligit quartam de iure Naturæ sibi debitam, necessario tenetur, in illam imputare quartam Pegasianam sibi debitam ex fideicommissio, quia omnia, quæ ex bonis paternis ad filium perueniunt, ipse imputat in legitimam iuxta regulam l. *Quonia* *Novella* C. *in officioso testamento*. Si vero eligit Trebellianicæ deductionem, necessario in illam tenetur legitimam imputare. Ratio est, quia omnia illa in Trebellianicam imputanda sunt, quæ à bonis testatoris capiuntur ex testamento, iuxta textum celebrem in l. *In quartam* 90. *D. ad leg. Falcid.* l. *Acceptis* 92. *D. eodem tit.* l. *deducta* 58. §. *nummis* *D. ad Trebellian.* *Maret.* ad cap. *Raynūcius.* cap. 6. num. 7. & infra in quarta parte latè dicemus; cum ergo attento iure Ciuili semper vna quarta in aliam imputetur, sequitur nunquam attento eodem filiū grauatum posse deducere legitimam in simul, & Trebellianicam, maxime, cum ipsum ius Ciuile vnam tantum quartam deduci permittat, iuxta l. *Mulier.* 22. §. *Si heres* *D. ad Trebell.* l. *iubemus* *Cod. eodem tit.* *Authentica Res,* quæ *Cod. communia delegat.* cum alijs addo l. *liberto* 21. §. *filium* *D. de annuis legatis*. At vero

attento iure Canonico, inquit seruandam esse, decisionem nostri cap. *Raynaldus*, & dicti cap. *Raynūcius*, quorum decisiones fugandas esse de terris principum, & regum secularium, tanquam Canonistarum errorem scribit *Angelus* *Matheaceus* dicto loco, *Menchaqua* de *Success. creat.* §. 26. num. 34. *Laderchus* de *Inmola* cons. 26. n. 7. *Fab.* ubi supra, *Marta* de *successione legali* quest. 25. art. 4. num. 34. ad finem.

Sed hæc communis sententia legistarum, multis, & grauissimis Doctoribus displicet, cū quibus est magis communis sententia, ex eo, quia temerariū est sine lege facere distinctionem inter vtrumque ius, ex notissima *Regula* cap. 1. de noui operis nunciat, quam ornat *Menoch.* de *arbitrar* lib. 1. quest. 74. num. 53. *Morla* in *emporeo* tit. 1. quest. 16. nu. 9. *Peregrin.* cons. 91. *Carol.* de *Grass.* de *effct. cleric. effect.* 2. num. 223. *Barb.* l. 1. *Cod. prescriptione* 30. num. 158. Maxime, cum vsitatum sit apud Pontifices, cum aliquid contra ius Ciuile statuunt, de illo specificam facere mentionem, prout videre est, in terminis *capitis Filius noster*, de *testamētis*, & in *cap. cum esses*, eodem *cap. ultimo* de *Prescriptionibus*, *cap. saepe*, de *restit spoliatorum*, cumulat multa similia *Iason* in l. *filium.* nu. 8. C. *Famil herciscund.* Nec Ratio illa imputationis hodie potest habere locum respectu legitimæ post dict. l. *Quoniam* in prioribus, vt infra dicimus,

22.

23.

24.

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

Quare hac prima communi opinione explosa, alia cōmuniōis grauisimorum interpretum, mediam sectatur viam *secundum Cost. d. Gloss. absque deductione à num. 3. vsque ad num. 19. Padilha in Auth. Res, qua. Cod. Communia delegatis, num. 33. Menchaqua d. §. 26. num. 33. Cald. dict. quaest. 28. num. 10. Molin. lib. 1. de 1. gen. cap. 17. num. 4. Maret. ad cap. Rainucius cap. 3. num. 23. & sequentibus, Pichard. in dict. §. Sed quia heredes. num. 21. Ceualh. Commun. tom. 1. quaest. 74. n. 1. Gail. lib. 2. obseruat. cap. 121. Molina de iustitia disput. 187. num. 7. & alij, quos refert, & sequitur Peregrin. de fideicommissis art. 3. n. 51. Gothofr. in notat. ad d. l. 1. §. Interdum D. si cui plusquam per legem Falcid. litera O. Ioann. Anton. Mangil d. quaest. 1. nu. 25. Marta de success. legali quaest. 25. artic. 4. num. 33. vbi num. 35. plures decisiones refert, Caesar ad leg. In quartam, D. ad leg. Falcid. num. 214. Moneta de commutatione vltimarum voluntatum. cap. 9. num. 281. sequentes Glossam, verbo, Falcidia, in l. Papinianus §. Meminisse in fine D. in officioso testamento, quam ibidem recipiunt Bartol. Bald. Salycet. Paulus, & alij Doctores, qui omnes fatentur non esse faciendam differentiam inter vtrumque ius, sed potius attento vtroque esse distinguendum inter fideicommissum pure relictū, & inter fideicommissum sub conditione, ita vt sit sensus, quod si agamus de fideicommissio pure relicto,*

vna tantum quarta deduci possit, iuxta communem glossarum, & Legistarum opinionem, quam de proximo confutauimus, licet à toto mūdo sequutam dicat Peregrin. d. artic. 3. num. 49. & ante eum Iason. in d. l. filium. num. 5. Pich. vbi supra, num. 23. nititur hæc sententia in iuribus, & fundamentis, quæ supra pro parte negatiua citauimus. Si verò agamus de fideicommissio conditionali, tunc locus esse possit deductioni duarum portionum, quo casu intelligunt procedere decisionem nostri capit. Raynaldus, & cap. Raynucius supra; ratio vnius, & alterius dicti ea est, quia priori casu, quando scilicet, fideicommissum purum est, duæ apparent rationes, quæ impediunt detractionem duplicis quartæ, prima est, quia concurrentibus vno, & eodem tēpore legitima, & Trebellianica, altera alteram consumit, vt probat l. Papinianus §. vnde si quis D. de inofficioso testamento d. l. filium, quem habentem C. fam. herciscunda cum supra citatis; Secunda ratio est, quia concursus duarum causarum lucratiuarum incompatibilis est cum iuris regulis l. Menius. §. duobus D. legatis. Secundo vbi notat. Cuiac. lib. 17. questionum Papiniani. In secundo verò casu fideicommissi conditionalis, nihil inconuenit, quod fiat deductio vtriusque quartæ, ex eo, quia portio legitima debita filijs in bonis parentum, mortuo patre, statim eis defertur, remoto quocunque

27.

28.

29.

cunque grauamine, celebris est decisi-
 fio legis quoniam in prioribus C. in of-
 ficioso testamento, quam excellenter post
 Snares ibi, ornat *Alphanus coll. 422.*
Peregrin. artic. 36. n. 68. Cald. forens.
quæst. 23. nu. 73. Monet a tractatu de
comutat. vltimarum vol. cap. 9. n. 255.
Art. de success. q. 25. art. 10. vnde
 cum à principio tempore mortis pa-
 tris testatoris pure deferatur, nihil
 impedit, vt postea adueniente die
 fideicommissi cõditionalis, alteram
 quartam Trebellianicam filius de-
 ducere possit, tanquam cæteri hæ-
 redes extranei, iuxta senatus Consul-
 tum *Pegasianū l. 1. D. ad Trebellian.*
§. sed quia hæredes inst. de fideicommiss-
sarijs hereditat. Peregr. art. 2. n. 2. & 4.
 Deinde in hoc casu cessat concur-
 sus duarum causarum lucratiuarū,
 30. quia non concurrunt simul, & eo-
 dem tempore, sed potius diuersis,
 qui concursus à iure approbatur,
 vt notat *Iason per text. ibi in l. existi-*
mo 94. D. de verborum oblig. nu. 4. vbi
Zazius n. 16. post Bart in d. §. si duo-
bus n. 2. & 8. quem sequitur Peregrin.
 d. art. 3. nu. 51. ad fin. Ex quibus in-
 quiūt supra citati decisionē nostri
 31. textus non dissonare, sed potius cõ-
 sonare regulis iuris Ciuilis, nec mi-
 rum videri debet, si magis succur-
 ratur filio grauato sub conditione,
 quam pure, ex eo, quia magis gra-
 uatus videtur, & hanc considera-
 tionem magni faciunt aliqui ex
 supra citatis, licet absq; bono fun-
 damento, quæ omnia post hæc
 scripta sigillatim referes, expendit

Art. de dict. artic. 4. num. 37. & 38.
 Verum hæc magis communis
 opinio, licet illā ab omnib; app-
 abtam, tam in iudicijs, quā in scho-
 lis, dicat *Iason in Auth. nouissima*
C. in officioso testamento n. 39. & in d.
l. filium, quem habentem n. 5. quem se-
quitur Corras. ibi n. 43. Molin. d. n. 4.
 & in toto mundo seruari testetur *Pich.*
 d. n. 23. à nobis venit explodenda,
 quia eisdem, quibus nititur funda-
 32. mentis corrumpitur, imprimis nõ
 est dabilis congrua ratio differen-
 tiæ, cur filius pure grauatus hære-
 ditatem restituere, non possit duas
 quartas deducere, grauatus autem
 subconditione illis possit retinere
 iuxta supra dictam sententiã, quia
 cum lex deferat legitimam filijs
 puram, & liberam ab omni graua-
 mine, iuxta d. l. quoniam in prioribus,
 non apparet, cur ex fideicommissio
 puro, prout ex conditionali Tre-
 bellianicam percipere non possit;
 sequebatur deinde in conueniens,
 quod filius grauatus per fideicom-
 33. missum purum, esset deterioris cõ-
 ditionis, altero quolibet extraneo
 hærede grauato, quia iste quartum
 ex Trebelliani autoritate perci-
 pere possit, ille vero minime, quod
 ferendū non est, & mihi videtur in
 humanū, prout sentiunt Doctores
 nostræ sententiæ, quã statim enun-
 ciabimus, & hanc cogitationem
 insinuat noster textus in illis ver-
 bis ibi (*Quoniam idem R. habebat in*
bonis patris sui tertiam debitam iure na-
turæ, in qua grauari nequibat, nec non
 quartam

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

quartam Trebellianicam, quam quilibet extraneus deducere potest) Nec efficaciam huius ponderationis effugiet, qui subter fugiendo dixerit, hæc verba potius pro supra dicta communi sententia, quam pro nostra adduci posse, ex eo, quia textus noster non loquitur de fideicommissio pure relicto, sed de fideicommissio conditionali, constat ex principio text. *ibi, si sine liberis*, quia licet casus accidisset in fideicommissio conditionali, nihilominus Pontifex solum attendit ad illud, quod R. in legitima grauari nequit, quæ ratio æqualiter militat in fideicommissio puro, ac in conditionali, in vtroque enim verum est dicere, filium grauari non posse in legitima, *iuxta d. l. quoniam in prioribus, Pichard. in rubrica de Vulgari num. 53. Tertio cum Cuiacio. d. lib. 8. Obseruat. cap. 3. Faber dicto errore. 7. num. 7.* sic ratiocinamur, alienum est à bono sensu, quod Faber stultitiam dicit, admittere deductionem duarum quartarum ex fideicommissio conditionali, & non expuro, cum potius contrarium esset asserendum, ex eo, quia is, qui pure est grauatus, nullum aliud commodum ex fideicommissio consequitur, nec illud sperare potest, quam, deductionem quartæ Trebellianicæ, vt patet ad sensum; at vero, qui sub conditione est oneratus, potest medio tempore multos fructus percipere, quos filij lucrantur præcipuos, nec tenentur

illos in quartam imputare *iuxta l. Iubemus Cod. ad Trebellian.* Ex quo fundamento, vel nullo casu, duæ quartæ sunt deducendæ, vel si aliquæ admittamus, potius daremus casum fideicommissi puri. Denique, filius sub conditione grauatus non deducit legitimam ex hereditate ante aduentum conditionis fideicommissi, sed potius tunc fiet separatio, quando aduenerit dies fideicommissi, quia pendente conditione, dominus est *l. Generaliter §. sub conditione D. qui, & à quibus*, igitur falso præsupponit predicta magis communis, dum sentit in hoc casu portiones deduci diuersis temporibus, cum è contrario supposito implemento conditionis, semper teneatur, ac si pure fuisset grauatus restituere, quia purificata conditione, dispositio pura censetur, *l. Potior in fine principij D. qui potiores in pignore habentur. l. si pupillus D. de cond. instit. l. ultim. §. 1. D. de vulgari, Pereg. articul. 49. num. 78.*

Quare, omisis alijs, breuitati properando, vt ad vtiliora accedamus, in distincte asserimus filium grauatum à patre, siue pure, siue conditionaliter, de tota hereditate restituenda semper, & in omni casu duas quartas deducere posse, legitimam scilicet, & Trebellianicam, tam atteto iure Ciuili, quam Canonico; de iure Canonico, fatetur communis Legistarum, & probatur ex nostro text. *in supra relatis*

42. tatis verbis, ibi, quoniam R. habebat in bonis patris sui tertiam de iure Natura debitam, in qua grauari nequit, nec non quartam Trebellianicam, quã quilibet extraneus deducere potest, iuncto cap. Raynucius supra eodem, in quo similis habetur decisio, quæ iura equaliter modificat fideicommissum purum, ac fideicommissum conditionale. De iure Ciuili, deducitur ex noua decisione l. Quoniam in prioribus C. in officioso testam. Vbi de nouo fuit constitutum per Iustinianum, omne grauamen ipso iure reijci à legitima filiorum, quasi ipsa sit quid præcipuum, ita vt iam hodie cesset respectu legitimæ imputatio in quartam Trebellianicam, quia prouenit tanquã priuilegiata, in qua non habet locum regula l. in quartam 90. D. ad leg. Falcid. Deinde comprobatur ex Authentico de restitutione, & ea, quæ parit Collatione. 4. alias Nouella. 39. §. quam ob rem, vbi Imperator determinat legitimam filiorum adeo esse immunem a quocunque onere, vt etiam à fideicommissis ante omnia sit deducenda, ex quo textu absq; cauillatione concluditur, legitimam filiorum nunquam venire in restitutionem, nec testator illam minuere, vel onerare potest, nec per legem, vel statutum, vel Principem illam tolli, vel auferri posse, Post Bart. Alexand. Corn. Dec. Boer, Casan. & infinitos alios tradit Menchaqua de success. creat. §. 20. num. 302. Antica de coniect.

lib. 11. titul. 22. num. 41. Menoch. conf. 25. num. 91. Molin. lib. 2. cap. 11. num. 20. Ac angl. de imputat. quest. 51. numer. 50. vbi infinitos adducit, Marta de successione legali. quest. 25. artic. 3. num. 5. vsque ad num. 10. vbi resolunt, non valere statutum contrarium, addo Fabrum deced. 15. err. 3. Ioseph. l. Cum auus lib. 1. cap. 9. num. 33. Casilb. tom. 3. cap. 5. à nu. 30. Fachin. lib. 6. cap. 32. quicquid alia communis contrarium dicat, de qua per supra citatos. Quo sic præhabito, consequenter deducendum est, filium attento iure Ciuili, debere post legitimam quartam Trebellianicam ex remanente hereditatis obtinere, quod sic ostenditur, quia omnis heres grauatus fideicommissis vniversali, quartam Trebellianicam deducere potest, sed filium supponimus heredem grauatum, igitur quartam Trebellianicam ipse detrahet, vltra legitimam, quia hæc remanet semper filio præcipua, tanquam quid a lege proueniens, non autem ab homine iuxta dict. l. quoniam, d. §. quam ob rem, tradit Andreas Gal. lib. 2. obseruatione 119. nu. 3. Surdus conf. 344. num. 17. Parlador differ. 3. num. 6. Maior est certa ex §. sed quia heredes l. nisi. de fideicommiss. hereditatibus iuncto §. nihil autem interest eodem tit. Minor per se constat, consequentia est necessaria; deinde expendo in simili textu in l. vnica §. igitur C. de uxoria actione, vbi si maritus, qui est debitor dotis mulieris decedat, ipsa herede

44.

45.

45.

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

hærede instituta, grauata tamen legatis ultra dodrantē, potest vxor imprimis separare debitum suum ex causa dotis, postea ex cæteris legatis Falcidiam percipere; poterit ergo filius à patre grauatus legitimam, quæ semper debet tanquam præcipua ei obuenire, prius deducere, & in super ex fideicommissio quartam lucrari. Tertio confirmo ex textu optimo in simili in l. Pater filiam. 14. D. ad leg. Falcidiam, vbi testator filiam dotauerat in vita, & postea in testamento hæredē instituit, grauando illam, vt hæreditatem fratri cohæredi restitueret, compensando dotem cum Falcidia, & respondit Papinianus lib. 9. responsorum, filiam ultra dotē, integram Falcidiam percepturam, quia dos consideratur, tanquã quid separatum ab hæreditate patris: cum ergo legitima filij ipso iure ei libera ab omni onere tribuenda sit, nihil impedit, vt in simul Trebellianicam deducat. Quarto suffragatur ratio expressa à I. C. in leg. tutorem. 22. D. de his, quibus, vt indignis (ibi discretæ sunt enim iura, quanuis plura in eandem personã deuenierint) ex qua colligunt Doctores, quod quando plura iura in vnam personam concurrunt, talis persona fungitur vice duarum personarum, constat ex §. si tutor inst. de in officioso testamento, vbi tutor nomine pupilli vnam personam tutoris repræsentat, & nomine proprio alteram filij, accedit, text. in cap. à

collatione de Appellatio. lib. 6. vbi Episcopus sustinet vices Canonici & Episcopi, considerat in nostra questione Caldas d. quæst. 28. nu. 7. Vnde cum possit eademmet persona diuersis respectibus diuersas representare. l. si Consul. D. de adoptionibus, Rebus. in concordant. titul. de Collatione. §. si quis vero, Pinel. l. 1. de bonis Maternis part. 3. num. 73. insignis preceptor Brito. quæst. 1. num. 10. in suo cons. pro Duce de Pastrana. Reynozo obseruat. 54. nu. 5. & sequentibus, Sanchez de Matrimonio lib. 8. de dispensationibus disput. 3. num. 6. ante finem, vbi cōsiderat Christum Dominum in sacra passione sustinuisse vices duarum personarum satisfaciens, & satisfacti, igitur poterit similiter filius vtranque quartam detrahere, quia legitimã semper retenturus erat, vt filius, quartam vero Trebellianicam, vt hæres fideicommissio grauatus, quam quilibet extraneus deducere potest, vt textus noster expendit, hanc opinionem scripsit Accursius sibi contrarius in l. Quoties 67. D. ad leg. Falcid. Ioan de Immol. in l. Cohæredi §. cum filia D. de vulgari. numer. 5. Bologn. Crotus, & alij, quos refert Crassus commun. §. Trebellianica q. 4. num. 1. Pollit. in l. filium, quem habentem C. fam. hercis. nu. 17. Corras. ibidem. num. 39. In hac partem inclinat Gom. l. 3. num. 84. & post illum Marcus visus post hac scripta in hac questione super cap. Raynucius cap. 3. numer. 9. & sequentibus, & in rigore verissimam

46.

47.

49.

verissimam dicit *Cald. d. quest. 28. nu. 15.* ubi ait ceteras esse figmenta somniantium, quanuis à magis cōmuni in consulendo admoneat nō esse recedēdum, accerrime pro illa pugnat *Andreas Fachin. controuers. lib. 5. cap. 2.* quibus ducibus nos illā amplecti non recusamus, & hanc opinionem in utroq; foro, tam Ciuili, quā Canonico seruandam esse sentit *Reinoso obseruat. 27. n. 18. addo insignem Barbos. in Manuscriptis ad l. In fideicommissariam nu. 18. D. ad Trebellianū*, licet magis descendere ex nostro textu, quam ex legibus Ciuilibus asfirmet *Ioan. Anton. Mangil. nouissime in suo tractatu de imputationibus quest. 1. num. 16.* qui post hæc scripta visus est.

Qua opinione verissimā retenta, nō videntur difficultates supra factæ, quia ordine proposito dissoluentur; ad primam enim fatemur Maiorem, Quartam scilicet Trebellianicā fuisse introductam, ne hæres ob nullum, vel minimū lucrum recusaret adire hæreditatē, *dict. §. sed quia hæredes cum similibus*, negamus tamē minorem, dum ait hanc rationem non militare in filio, qui habet suam legitimam, adhuc enim, cum veriori sententia, quam sequimur, contendimus, filium ultra legitimam, etiā quartā Trebellianicā, tanquam quolibet extraneum percepturum de fideicommissio, in terminis decisionis nostri textus iunctis rationibus supra tactis, & doctoribus citatis, præ-

cipue ex eo, quia legitima obuenerit filiis præcipua tāquam debitum à legē taxatum, liberū ab omni onere, & restitutione, vt late ultra supra citatos comprobatur *Campanil. in diuers. iur. rubr. 8. cap. 5. n. 10. Ideoq; sola Trebellianica dicitur lucrum.*

Ad secundam obiectionē, quæ intendebat æquiparationem legitimæ debitæ patrono, legitimæ debitæ filio, facile respondebimus, si negemus æquiparationem inter vnā, & alteram ex doctrina *Glossæ in l. si quis legatum §. si patronus D. ad leg. Corn. de fals. Costa in cap. si pater Glos. priuare non possit n. 17.* legitima namq; patroni, ab ipso iure Ciuili trahit originē, clare deducitur ex principio, & ex §. *sed nostra Inst. de success. libertorum. l. 1. l. 3. §. totius. D. eodem tit. de bonis libert. l. 2. D. de suis, & legitimis hæredibus, Franciscus Conan. Comment. lib. 2. cap. 9. à principio, & insinger, & Pichard. in d. princip. uterq; n. 1. ubi etiam notat Cuiac. ita vt antiquo illo tempore legū duodecim tabularum, patrono præterito à liberto, nullo esset succursum remedio, at vero legitima filiorum, non de iure Ciuili, sed de iure Naturali gentiū debetur ipsis, sunt iura clara *no. Ius naturale, dist. 1. §. Ius naturale Inst. de iure natur. gent. & Ciuili, l. Cum ratio D. de bonis damnatorū, textus Roser. in Iure natura debitam, cap. si pater hoc ait. lib. 6. ubi Costa, dict. Glos. priuare non possit, num. 17. & n. 42. Cevalh. communium contra comm. lib. 1. quest. 112. optime**

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

Gilbertus Castanus selectarum quest. cap. 15. & post hæc scripta tradidit Marcet. ad cap. Rainucius cap. 3. nu. 15. Castilho lib. 3. cap. 5. à numer. 33. Marta de successione legali, quest. 25. artic. 5. à num. 5. vbi late. Ioseph. ad l. Cum auus de cond lib. 1. cap. 9. num. 4. & num. 6. & nu. 29. Pascalius de patr. potest. 2. parte cap. 4. à princip. Deinde patronus si prætereatur, nõ consequitur per bonorum possessionem nisi suam tertiam, nec euerit testamentum liberti circa reliquas duas partes, vt bene probatur ex dicto §. sed nostra, de success. libertorum, in versiculo, si autem filius vero per bonorum possessionem, vel querelam in officiosi, totum testamentum patris corrumpit, vt videre est ex titulis D. & C. in officioso testamento, & per titulos D. & C. de bonorum poss. contra tabulas, notat bene Mynsing. in d. §. sed nostra num. 6. Antonius Fab. de error. pragmatic. decade 27. errore 2. num. 2. & seqq. Vt superius, patronus quocunq modo, vel titulo habeat suam tertiam, nullatenus queri potest contra testamentum liberti, l. 3. §. si debita D. de bonis libertorum, at vero filius præcise debet habere legitimam titulo honorabili institutionis, text. in Authentico vt cũ de appellatione cognoscitur §. aliud quoq; capitulum Collat. 8. Costa cap. si pater, Glossa instituit. num. 18. Peregr. de fideicommissis articul. 36. num. 53. Crassus §. legitima quest. 33. Cald. ad §. sed hæc inst. de in officioso num. 48. Mangil. de imputat. quest. 12. nu. 2.

Barbos. l. si cum dotem §. si pater n. 11. D. soluto Matrim. ex quibus manifeste apparent multiplices differentie inter vnam, & alteram portionem, seu legitimam, quæ sufficere videntur, ad negandam instantiam de vna ad aliam, prout fecit Faquinius d. cap. 2. ad medium, sicq; respõdet ad textum fortissimum contra nostram sententiam, in l. 1. §. interdum D. si cui plus quam per legem Falcidiam, &c. dũ loquitur de patrono grauato fideicommissio vniuersali, solumq; illi legitimæ deductione permittit, maxime, cum tã huius legitimæ, quam Falcidiæ detractio à iure Ciuili proueniat, quod in hoc casu disposuit, vt vna, & non duæ deducerentur, vnde non fit bona instantia de hac, ad legitimam filiorum, quæ prouenit à iure nature, & nihil impedit, vt simul concurrat cũ detractio Trebellianicæ, quæ prouenit à iure Ciuili, quæ solutionem in terminis præstitit, quidam ex antiquis præceptoribus, cum Fabiano in Auth. nouissima C. in officioso testamento. n. 248. licet Costa in c. si pater, Gloss. absq; deductione, refutare intendat, vt apud illum videri potest n. 17. Ego autem his solutionibus nõ acquiescens aliquando cogitavi in hac materia deductionis duarum quartarum, tentari posse distinctionem, inter ius antiquum Digestorum, & ius nouum Codicis, & Authenticorum, de quo in d. l. quoniã in priorib. & d. §. quam ob rem, ita vt mihi videretur dicendum, attento iure antiquo

Iuris consultorum, & Vlpiani in leg. 1. §. interdum D. si cui plusquam per legem Falcidiam, & cat. vnam tantum quartam deduci posse, eo nanque tempore, quodcunque grauamen in legitima filiorum, & patroni scriptum sustinebatur, etiam imputationis vnius quartæ in aliam, vt videtur colligi ex mente dictorum iurium, & clarius ex l. Papinianus §. Memnisse D. in officioso testament. vbi Bart. receptus nu. 4. & Doctores postea communiter ad legem quoniam in prioribus, vbi Suarez in principio, Gom. tom. 1. cap. 12. num. 24. Menchaq. success. creat. §. 10. num. 172. per textum in l. si pater. 12. l. filijs. 25. C. in officioso testam. Caldas in d. quæst. 28. num. 14. optime Costa dicta Glossa absque deductione nu. 16. Spino de testam. Gloss. 16. n. 31. quam meam cogitationem postea legi scriptam, apud insignem Barbos. in Manuscriptis ad §. Cum filia l. Cohæredi D. de vulgari, & noue apud Cald. in §. sed hac institutionum de in officioso num. 61. legi etiam in Cuiacio in §. quoniam autem quarta d. l. Papinianus columna 1. ante finem, Fabio de error pragmaticorum decade. 11. errore. 7. à principio, & nu. 13. & 14. quo etiam tempore attento procedit §. vnde si quis dicit. l. Papinianus. At vero attento nouiori iure, cum legitima filiorum semper illa seruetur iuxta d. §. quam ob rem, Authenticam hoc amplius C. de fideicommissis, & maxime p. iuilegiata reperiat per d. l. quoniam in prioribus. d. l. In-

bemus C. ad Trebellian. non potest procedere dictum §. interdum; quo sic pe. p. eso, parum, aut nihil vrget a gumetum ex illo deductum, vel denique tentari potest, quod ille textus, dū loquitur de legitima patroni, adhuc hodie practicabitur, si casus accidat, ex eo, quia d. l. quoniam in prioribus nullum privilegium concessit legitime patroni, & ideo adhuc hodie tenebitur compensare Falcidiam cum legitima, nec arguat aliquis de lege. Cum patronus de legatis 2. vbi non sustinetur grauamen in legitima patroni, quia satisfit dicendo, ibi reprobari grauamen, per quod diminuatur legitima patroni, non autem grauamen imputationis vnius quartæ in aliam, quo casu integra ei præstatur, præsentit, licet non ita explicet hanc nostram explicationem Faquin. d. lib. 5. cap. 2. in responsione ad tertium argumentum; quod iam antea fecerat, Peregrin, licet diuersam sequatur viam dicto articul. 3. num. 51. expresse Faber d. errore 7. num. 30. Denique non me latet, quod scribit Caldas dicto §. sed hac num. 62. quod textus in d. §. interdum, non negat detractionem Falcidiæ, quia debet intelligi, quoad computationem, de qua ibi non solum haberi rationem Falcidiæ, sed etiam alterius legis, quasi textus ille dicat, ibidem non legis Falcidiæ dispositionem solū attendi, sed etiam alterius, quæ legitimam tribuat, sicq. patronum etiã posse duas quartas deducere, quemad-

61.

62.

63.

63.

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

quemadmodum filius illas deducit, in terminis nostræ decisionis, quod ipse inquit, probari, *per l. ex asse. §. 2. ff. ad leg. Falcid.* sed absit talis interpretatio, quia nec verba dicti §. interdum illa patiuntur, nec in dict. leg. ex asse, habet ali quod fundamentum, itaque superiori explicationi semper adhaerendum censeo.

Ad tertiam difficultatem de l. iubemus C. ad Trebellian. responde-
mus facillime; textum non agere principaliter de detractioe duarum quartarum, vel vnius, sed de longe diuersa quaestione, scilicet, an filius grauatus totam hereditatem restituere superstiti fratri, omnibus modis deducat quartam Trebellianicam, ex rebus ipsis hereditarijs, absque imputatione fructuum, in quo continet priuilegium, vt infra latius in quarta parte dicemus, quæ decisio intelligi potest, vt quarta detineatur per modum ibi declaratum, seruatis seruandis, deductaque prius portioe legitima, iure naturæ debita, quem intelledum præstitit Alexander in l. quod de bonis, §. quod auus. D. ad legem Falcidiam, quem sequuntur Ripa in l. in fideicommissariam numer. 30. D. ad Trebell. & omnino necessarium dixit Claudius in l. Mulier §. cum proponeretur ad finem D. ad Trebellianum, sed quia contra hunc intellectum, qui placuit præceptoribus in cap. Rainucius supra proximum, inuehitur Costa d. Glosa, abque deductione,

num. 13. cuius mentem sequitur, licet non referat Caldas d. quaest. 28. nu. 9. Non immemor Scripturæ, quam antea fecerat ad dictum §. sed hanc num. 61. quo scripserat dict. l. Iubemus ideo de vna tantum quarta loqui, quia condita fuit à Zenone Imperatore, qui multos annos floruit ante Iustinianum, qui postea promulgauit constitutionem dictæ l. quoniam in prioribus, quod idem ratificauit in dict. quaest. 28. num. 14. præsentit Costa supra num. 16. Fachin. dict. cap. 2. versicul. ad quintum, quæ si bene inspiciantur, coincidunt cum distinctione nostra, quam proximè attullimus pro responsione dicti §. Interdum, dicimus que esse genuinum sensum d. l. Iubemus, hunc, non autem illum.

Deueniendo ad quartum argumentum de textu in Authentico de restitutione, & ea, qua parit §. quam ob rem. vbi Imperator grauauit filium superstiti restituere hereditatem, & tamen textus solummodo ait legitimam saluam manere, nec vllam mentionem facit de quarta Trebellianica, quem textum licet carere solutione affirmet Costa in d. cap. si pater gloss. abque deductione. num. 18. nos tamen aliter dicendum putamus, omissa nanque responsione, quam præstat Fabianus in d. Authentica nouissima num. 248. dicimus, quod tantum abest illam textum contra nos pugnare, vt potius sit solidum fundamentum nostræ sententiæ, dum nanque Imperator

65.

66.

perator ait legitimam esse priuilegiatam, ne veniat in restitutione, bene consequitur filium grauatum hereditatem restituere, salua legitima suam quartam retenturum, alias enim maximum daretur in conueniens, quod deterioris conditionis esset filius, quam extraneus in Trebellianica non deducenda, quod a prudentibus Iure peritis ferendum non est, vt insinuat *Faquinus d. cap. 2. colum. 3. in principio.*

Ad quintam oppositionem desumptam ex textu difficillimo in leg. *filium, quem habentem Cod. Familia heriscunda*, quem licet Doctores dicant ineuitabilem, vt per *Iason. ibi num. 6.* nos tamen illum euitare conabimur, & expendendo literam ipsius, quae doctoribus est horribilis, vt per *Bald. ibi in principio, Mart. d. cap. 7. à nu. 22.* si ex varijs lecturis placeat dicere cum recentioribus, nempe *Alciato 6. Parad. cap. 5. Faquin. controuers. lib. 6. cap. 70. Gothofred. ibi litera l. Fab. 6. de coniect. cap. 5. Cuiac. in l. qui non milibat D. de hereditibus instit. filium imputare in suam quartam seu portionem partem hereditariam, quam ex fundo praehabito percepit, pro portione hereditaria, & in super compensare, quod cohæredes eisoluerunt vice mutua, quasi in satisfactione quartæ sibi debitæ, inter minis. l. acceptis. 93. l. In ratione 30. §. etiã tam & si versic. tamen D. ad leg. Falcid. quæ computatio fieri debet per ad*

iudicationem in iudicio familiae heriscundæ, & denique deducere potest ex hereditate, si quid de se ad complementum quartæ restituendo reliquum, nec est hic quaerenda ratio, quare praelegatum imputatur, de hac enim quaestione infra in 4. parte latissime differitur, qui textus, licet de sola vna quarta loquatur, scilicet Falcidia, inde non potest summi argumentum, ad negandam legitimam, quæ semper præcipua est, & cum hac aduertentia solummodo, secute transeunt præceptores ad cap. *Raynaldus supra proximum*, sed quia textus, & ipsius decisio antiquior est, quam decisio dictæ l. quoniam in prioribus, & d. §. quam ob rem, vt patet ex inscriptione ipsius, nam illius autores fuere *Dioclesianus, & Maximinianus*, qui florere teste *Baronio Genebr. & alys anno ab aduentu Christi 286, Iustinianus vero anno 527.* merito, meo iudicio, ei accommodanda est distinctio a nobis supra præstita, quæ resecat omnem dubitationem in hac materia, & in puncto iuris verissimam hanc solutionem fatetur. *Cald. d. quæst. 228. num. 15. ita vt d. l. filium quem habentem* procedat secundum tempora antiquiora, quibus ignotus erat legitimæ fauor, ne in restitutionem veniret, secundum quem hodie non attenditur illius dispositio, si qua erat de vna tantum quarta detrahenda.

Ad l. Cohæredi §. Cum filio, quam

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

68. Doctores sectæ contrariæ in contrarium adducebant, in versiculo, quod si hæredem, *D. de vulgari, ibi salva Falcidia, id est Trebellianica prout Glossa ibi optime explicat*, quasi vna tantum ibi quarta desumatur, non autem duæ, prout contendimus, respondent præceptores fidei commissum, de quo *in d. versiculo quod si hæredem*, fuisse fideicommissum pupillare, quod pater pro filio impubere facere potest in terminis *l. si Titio 95. D. de leg. 1.* & ideo nihil mirum, si legitimam non detrahat, quia pater per tale fideicommissum, potuit filium grauare in legitima, *iuxta iura vulgata in material. 2. in principi. D. de vulg. l. Lucius. 45. D. eodem tit. de Vulgari §. igitur inst. eodem cap. si pater hoc tit. lib. 6.* & vtrobiq; doctores, maxime *Costa in cap. si pater, Glossa, habens à num. 1. Hotomanus eundem tit. 1. Richard. num. 1. in d. §. igitur.* Sed prædictus intelligendi modus confunditur ex eo, quia si fideicommissum fuisset pupillare, non solum bona patris, sed etiam propria filij ipsius, si illa haberet, in illo comprehenderentur, quia hæreditas ipsius filij censetur relicta per eundemmet filium in fideicommissum, *d. §. igitur, optime explicat Costa in cap. si pater, in Glossa verbo, debita num. 15. Peregrin. de fideicommissis artic. 34. n. 63.* quod ille textus negat, neque *in d. versic. quod si hæredem*, dicendum est fideicommissum fuisse pupillare, quia in eo versiculo, legitimus hæres impu-

beris filij nullo modo grauatur pupillariter, quia sola bona patris continentur in fideicommissum, patet ex textu ibi (*hæredem filij, salva Falcidia cogendum esse patris hæreditatē, &c.*) iunctis verbis sequentibus ibi, (*Nec fideicommissum propria facultates filij tenebuntur*) vbi clare supponitur solam patris hæreditatem venire in restitutionem; deinde conuincitur ex versiculo, *Nec aliud eiusdem §.* vbi Iureconsultus non ponit vim in hypothesis illius textus, quod ætas sit pupillaris, vel ultra decimum quartum annum, insinuando idem esse in vtroque casu respondendum, nec in aliquo eorum facultates pupilli continentur, vt ex ipsomet textu patet, maxime, quia secundum *Menoch. lib. 4. de presumptionibus presumpt. 18. num. 7. cum Sforzia, quæ refert etiam Peregrinus dict. artic. 34. num. 63.* Substitutio de qua in dicto versiculo quod si hæredem, fuit substitutio compendiosa, & fideicommissaria secundum *Cuiacium lib. 6. Responsorum Papiniani super dicto §. cum filio* (quicquid ingenio suo excogitet *Costa dicta Glossa, debita à n. 16. & sequentibus*) quæ fuit facta secundum predictos oblique, & sic non potest trahi ad directam pupillarem, quia repugnat verbum restituat, de quo in textu, vel secundum *Peregrinum*, quia repugnant verba testamenti, in quo testator filium grauauit suam hæreditatem restituere, quod directæ pupillari repugnat, per quam ipsi pupillo, non patri

71. patri succeditur *l. sed et si plures §. filio D. de vulgari*, & ideo bona filij non comprehenduntur in fideicomisso, inter quæ necessario dicendum est substitutum inuenire legitimam filij, quæ non potest recenseri inter bona paterna, & postea ex remanente hereditate, salua Falcidia, heredem filij cogendum patris bona restituere, vel si adhuc urgeas, ex textu non constare hanc deductionem fuisse factam, tunc putoque dicendum textum istum de plano procedere, dum solum meminit de Falcidia, a tunc tempore antiquo, ante decisionem *d. l. quoniam in prioribus, & d. §. quam ob rem*, quæ responsionem didici ex *Costa Gloss. absque deductione, num. 16. ad finem, & ex scholijs Manuscriptis insignis Barbosa ad illum textum, quem postea secutus est Caldas in §. sed hæc instit. de in officioso testamento nu. 61.* hodie verò, post nouas illas constitutiones resoluendum est, semper esse locum deductioni duarum portionum, in terminis nostræ decisionis.

72. Non obstat septimo ponderatio Impij Francisci Hottomani dum considerabat Pontificem nolle euertere facultatem testandi à iure Ciuili confirmatam, vel in aliquo regulas ipsius offendere, quia, vt respondet *Faquineus d. lib. 5. c. 2.* legitima non venit in restitutione, secundum ipsum ius Ciuile; deinde ex reliqua hereditate solus quadrans retinetur, quam retentione

ipsum ius Ciuile introduxit dicto *§. sed quia heredes instit. de fideicommissarijs hereditatibus cum similibus*, ideoque per decisionem nostri capituli Raynaldus in nihilo offenduntur regulæ iuris Cæsarei, quinimo, cum ipsis identificatur, licet clarius insinuet duarum portionum deductionem.

73. Octauo non obstat exēpla desumpta ex dicta *l. Papinianus 8. D. de in officioso testam. in §. §. supra citat.* quibus maxime nitentur contrariæ opinionis auctores, ad conuincendum attento iure Ciuili vnus solummodo quartæ fieri deductionem; Nam textus in *d. §. quoniam autem quarta* non loquitur de grauato fideicommissio vniuersali, sed tantum agit de modo remouendi querelam ius tituli, & in his terminis inquit, sufficere quartam, quæ tempore Digestorum assignata erat filijs pro legitima, iuxta illum textum, imo tempore illo quocunque modo, seu titulo filius quartam consequebatur, à querela excludebatur, quod postea alteratum fuit per Imperatorem Iustinianum in *Authentico, vt cum de Appellatione cognoscitur §. aliud quoque capitulum collat. 8.* prout bene explicat de more, *Duarenus ad titulum de in officioso testam. cap. 27. versic. sexta, Spino in speculo, de testamentis, Gloss. 20. nu. 83. Costa in cap. si pater Gloss. instituit. num. 21. & 22. Cuiacius in solemnibus recitationibus super dicto §. quoniam, Cald. in commentarijs ad §.*

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

fin. instit. de in officioso testamento in principio, Faber in rationali super illo textu: unde cum in eo textu agatur solum detrahenda legitima, vnica tantum quarta contentus est. Ad §. unde si quis eiusdem legis Papinianus, quem secundo loco expendimus, facile responderi potest, si placeret dicere, in eo textu non negari filiū posse duas quartas deducere, cum ibi solummodo agatur de computandis fructibus in Falcidia, sed quia vsque adhuc ostendimus, tempore illius textus solum vnica detrahi portionem, melius, & facilius satisfit, cum nostra distinctione supra sepius repetita, inter leges antiquiores Digestorum, & leges nouas Iustiniani, ita vt d. §. unde si quis procedat secundum suum tempus antiquum, quo attento, omnes Doctores fatentur vniam tantum quartam deduci, prout late insistit ibi Cuiacius, & Fab. dict. dicade. ii. errore 7. obseruandum tamen est attento illo tempore

74. Iure consulum, fructus per filium grauatum medio tempore ex iudicio defuncti perceptos, in Falcidiam imputari, secundum decisionem d. §. unde si quis, quod postea in filiis primi gradus emendatum est, per Imperatorem Zenonem, in l. Iubemus C. Ad Trebellianum, de qua infra latius agemus in 4. parte, aduertendo cum Cuiacio in d. §. unde si quis textum illum hodie nō praticari in filiis primi gradus, per d. l. Iubemus, procedere ta-

75. men in nepotibus, & alijs liberis vltioribus, in quibus cessat emendatio de nouo inducta d. l. iubemus vt in dict. 4. parte late scribimus. Ad tertium de §. si quis impubes eiusdem l. Papinianus, facillime possumus respondere, si aduertamus, de illo textu, & ipsius terminis non posse fieri illationem contra nostram resolutionem, ex eo, quia impubes, de quo ibi, non proponitur grauatus totam hereditatem restituere, sed solum respondet Vlpianus casui proposito, scilicet impuberem arrogatū, si habeat quartam titulo institutionis a Diuo Pio arrogatis præfinitam in l. si arrogator. D. de adoptionibus. non posse intentare de rigore querelam in officiosi, licet sit de illis personis, quibus querela competit, ratio decisionis est, quia habet portionem sibi debitam in bonis arrogatoris, quæ est sufficiens ad excludendam querelam, quæ est remedium subsidiarium, quod tunc solum competit, quando nullum aliud datur, prout demonstrat Imperator in l. Maximum vitium C. de lib. præteritis, sentit Cald. ad Rubricam instit. de in officioso testam. num. 36. Duaren. in tit. de in officioso cap. 2. quidquid inuoluat Fab. d. errore. 7. num. 14. qui tandem concludit, ideo in eo textu non dari querelam habenti quartam ex Cōstitutione Diui Pij, quia arrogatus illam compensat cū legitima, prout dixit Bart. in leg. si arrogator. D. de adoptionibus nu. 25. sequitur Padilha

76. in Au-

77.

78.

8

8

79. in Authentica Res, quæ C. communia delegatis num. 38. quod magis constabit, si dicas textum clare supponere neminem posse duas obtinere legitimas, alteram ex capite arrogati, alteram nomine proprio, ut textus insinuat, ibi *aut non admittendum, &c.* ex quo colligitur arrogatum, cui quarta relinquitur, non posse querelare, & si querelet, & non obtinuerit, pro ut est de iure neque ideo amitteret quartam Antoninianam secundum Cuiacium & Gothofred. ibi; Vnde consequitur non dari hoc in textu terminos nostræ quæstionis. Ad §. Meminisse in fine, quem Fab. supra citato loco expendit. Respondeo secundum celebrem distinctionem supra à nobis positam, inter ius antiquum Digestorum, & ius novum C. d. l. quoniam in prioribus, & dicto §. quam obrem, ita ut d. §. Meminisse in fine procedat secundum tempus antiquum Digestorum, quod attento legitima in Falcidia computabatur, & ideo solum meminit de Falcidia, non autem de legitima, & est de mente Cuiacii, & Gothofredi ibi. Nec contrariatur nostræ decisioni, quæ secundum nouiora iura Iustiniani procedit, prout in simili diximus supra ad plura iura.

80. Tandem non obstantibus iura omnia supra citata, dum probant duas causas lucratiuas circa eandem rem concurrere non posse, quia respondemus hanc regulam procedere, si vtraque causa lucratiua verse-

tur circa eandem rem, & ex eadem origine nascatur, quod in terminis nostræ quæstionis non datur, quia licet fateamur, tam legitimam, quam Trebellianicam esse causas lucratiuas, nihilominus originem ducunt ex diuersis respectibus, quia legitima deducitur iure filij leg. 1. ibi cum ratio naturalis velut quædam lex tacita D. portionibus, quæ filiis damn. relinqu. Trebellianica accipitur iure heredis instituti, & grauati, textus noster, ibi, quam quilibet extraneus deducere potest, & tunc fatentur Doctores non esse inconueniens, ut vtraque causa concurrat, ut iam supra tetigimus, cum Bart. in d. l. Meminisse §. si duobus ff. legat. 2. quam responsionem præstitit Faquineus d. lib. 5. cap. 2. in responsione ad sextum argumentum, Hottomani Peregr. d. artic. 3. num. 51. Pichard. in §. si res aliena instit. delegat. num. 15. & vtraque portio sit ab altera diuersa, & diuerso iure accipiatur legitima naturali, Trebellianica Ciuili, ut proxime considerauimus, colligitur etiam hæc responsio clarissime extraditis per Cuiacium ad Saluium Iulianum lib. 33. Digestorum super lege non quocumque 82. D. leg. 1. à principio.

82. Ex quibus sic ad longum discussis, resultat veritas nostræ æstimationis sententiæ, posse scilicet filium grauatum de tota paterna hereditate restituenda, duas quartas deducere, legitimam simul, & Trebellianicam, quod ostendimus procedere

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

cedere nos solum attento iure Canonico, sed etiam attento rigore Iuris Ciuilis, contra communem Legistarum sententiam, & hoc æqualiter procedere in fideicommissio conditionali, ac in fideicommissio puro, contra aliam Magis communem glossarum, & scribentium, de qua per *Pereg. Faquin. Fabr. Caldas, & alios supra citatis locis.*

83. Omnibus supra resolutis, immediate subsequitur examinare, Vtrum illa opinio affirmatiua, de duabus quartis deducendis legitima, & Trebellianica, æqualiter sit defendenda, in Falcidia, & legitima, duplex enim in iure legitur quarta, altera, quæ dicitur Falcidia, altera Trebellianica, vt vtriusque propriam naturam, & substantiam cognoscamus, radicatus re perscrutari debemus: Nam cū à primordijs Iuris Ciuilis, à lege scilicet duodecim Tabularum, post hæredem scriptum, & conditum testamentum, libera vnicuique esset facultas res suas legare, constat ex *textu in l. Verbis legis 120. D. de Verborum signis. ibi vti quisque legasset rei sue, ita ius esto.* hæc potestas postea per leges, & constituentium auctoritates coangustata est, videlicet, quod cum scripti hæredes pro nullo, vel minimo, commodo, adire hereditates recusarent, & in odiū ipsorum testatorū illa libera potestas retorquebatur, quia nō ad eūtib; scriptis hæredibus, reducebatur testame-

tum ad causam intestati, cui publico incommodo (quod ex non obseruandis testamentis oriebatur, argumento *l. Negare D. quemadmodū testamenta principium Inst. de heredum qualitate, & differentia*) Volentes Imperatores occurrere, videntes, quod nec per legē Furiam, quæ aliquomodo immensitatē legandi restringebat, nec cui quam scilicet ultra mille legare liceret, fraudebatur enim à testatoribus, quia pluribus legabant, & totam substantiā consumebant, sentit, *Minsing. nu. 9. in principio ad leg. Falcidiam.* Nec etiam per legem Vaconiam, quæ alio modo prouidebat, ne scilicet, plus alicui legare liceret, quam hæredi relinqueretur, cui etiam insidiabantur testatores per multiplicia legata, vt aduertit *Minsing. vbi supra num. 10. optime Guido Pancirol. lib. 2. variarum cap. 279.* Constituerunt ergo legem Falcidiam, quæ à Caio Falcidio Tribuno plebis anno ab vrbe condita. 714. cum plebiscito lata sufficienter prouidit, tã circa testatium dispositiones, quã etiam circa modum legandi, restricta iam illa libera potestate legandi, ad dodrantem, remanente libero quadrante, penes hæredem, in quo hæres plene remanet institutus, retinetque nomen plenum hæredis, nã pars illa hereditaria est, quia est pars hereditatis, *l. 1. D. hoc tit. ad l. Falc.* licet prius quã imponatur omne res alienum deducatur, *iuxta l. In imponenda. C. ad leg. Falcidiam §. ultimo*

85.

86.

87.

88.

88

89

90.

ultimo Inst. eodem, explicat optime Imperator in principio instit. de lege Falcidia, ubi post Theophilum, Minsingerium, & Hottoman. Richard. nu. 2. Cuiacius ad Iulium Paulum lib. 3. sententiarum tit. final, & in annotationibus ad dictum principium, & in Paratitica Cod. eodem, Duarenus lib. 1. disp. cap. 58. Donel de iure Civili lib. 8. cap. 22. à principio, post omnes, Gothofred. ad dictum principium de lege Falcidia, ex quorum mente comprobatur dirivatio Falcidiae sic dictae à Caio Falcidio, à quo primo fuit introducta, reprobata altera, quam scripsit, Accursius in Rubrica instit. eodem titulo, quasi sic dicta à falcando, quia de falcate legata, quam sequuntur Bart. & plures, de quibus Richard. ibi num. 2. Casar. Famigliol. ad leg. in quartam num. 8. Alciat. 5. Parerg. capit. 24.

88. Trebellianica vero introducta fuit per Senatus Consultum Pegasianum, nam cum primis temporibus, id est à tempore legum duodecim tabularum vsque ad Augustum, fideicommissa fuissent infirma, deinde, cum iam à tempore Augusti vigore accipissent, & haeredes advenientes cogebantur prestare fideicommissa, principium instit. fideicommissariis hereditatibus, & cum per aditionem oneribus hereditariis implicarentur, ita ut omnia iura activa, & passiva in ipsum, & contra ipsum heredem darentur secundum l. 2. & per totum C. de hereditar. actionib. nec qui semel fuerat haeres, ampli-

89.

90.

desineret esse haeres l. et si sine 8. §. sed quod Papinianus. D. de Minorib. l. ei, qui solvendo 88. D. de hered. inst. ex eo etiam, quia actiones passivae inuitis creditoribus non egrediuntur personam heredis, iuxta leg. 2. C. de pactis. l. si mandato D. Mandati cum alijs, ideo anno ab Adventu Christi Domini 57. factum fuit Senatus Consultum Trebellianum, in heredum gratiam per Aeneum Senacam, & Trebellium Consules, per quod constitutum fuit, ut actiones hereditariae tantum transferrentur in fideicommissarium universalem, ut constat ex l. 1. §. 1. D. ad Trebellianum. l. Restituta 37. eodem titulo. §. Restituta instit. de fideicommissariis hereditat. per hoc Senatus Consultum fideicommissarius loco heredis habebatur, l. 2. incipit, qui quadringenta l. ex asse 28. l. Postulante 44. D. ad Trebellianum, notat excellenter. Peregrinus de fideicommissis artic. 2. num. 3. & nu. 45. Minsingerius num. 4. Richard. numer. 10. in dict. §. Restituta, sed quia adhuc per Trebellianum non erat sufficienter provisum heredibus, qui ob nullum, vel minimum lucrum recusabant hereditates adire, & fideicommissa perire, Imperante Vespesiano Caesare anno ab adventu Christi Domini 73. consulibus Pufione, & Pegaso, aliud Senatus Consultum factum est, quo, circa duo fuit provisum, primum, in favorem heredum, ut si ultra dodrantem gaurentur, quarta sibi remaneret

91.

92.

De vna, & altera quarta deducenda vel non,

neret integra, ad exemplum legis Falcidiae, secundum, in fauorem fideicommissariorum, vt possent ipsi haeredes nolentes cogere ad ire, & restituere, constat haec ex §. *sed quia haeredes instit. de fideicommiss. heredit.* hoc autem tempore onera hereditaria manebant apud haeredem, fideicommissarius vero habebatur loco partiarum legatarum, inter ipsum tamen, & fideicommissarium certae stipulationes interponebantur de lucro reciproce, & damno communicando, ex quibus stipulationibus, lites, & intricaciones oriebantur, cum certis casibus locus esset Trebelliano, videlicet, quando quis grauabatur intra dodrantem, in alijs vero practicaretur Pegasianum, quando haeres ultra dodrantem onerabatur, quia haeres tenebatur in solidum creditoribus, & agebat cum fideicommissario ex stipulatu, vt singula constat ex §. *ergo siquidem iuncto d. §. sed quia haeredes de fideicommissar. hereditatib. donec Iustinianus constituit. vt sublati stipulationum ambagibus, & Pegasiani autoritas in Trebellianu translata fuisset, omniaq; onera hereditaria pro rata diuiderentur inter haeredem, & fideicommissarium, vt patet ex §. sed quia stipulationes, Instit. de fideicommissarijs hereditatibus, & latius videri potest ex scribentibus ibi, maxime per Wynsing. num. 1. Pichard. 8. Hottomani in disputatione de Pegasiano, & Peregrino d. artic. 2. num. 4. & num. 45. Guid. Pancirol. 2.*

var. cap. 278. Vnde obiter notandum est, hanc quartam esse quotam hereditatis, quae inter haeredem, & fideicommissarium diuiditur, vt probatur ex l. *si legat. 30. §. 1. D. ad Trebellian. n. l. 1. & 2. C. eodem tit. d. §. sed quia stipulationes, ex quibus constat onera hereditaria diuidi inter haeredem, & fideicommissarium, ita Paul de Motepico in l. in quartam cap. 2. n. 32. Costa, qui late prosequitur in c. si pater Gloss. Trebellianica num. 1. Faber de erroribus dec. 11. err. 2. nam si fuisset quota bonorum non transiret onus aliquod in haeredem, iuxta notata ad l. si quis seruum 8. §. fin. D. delegat. 2. vbi late Peralt. Mol. lib. 1. cap. 10. num. 6. & sequenti. Nec contrarium euincit textus difficilis in l. et si sine C. ad Trebellian. ibi, (ultra quartam aere alieno deductam) vbi Imperator ait quartam Trebellianicam detrahi post deductionem aere alieni, quod proprium est, quotae bonorum, iuxta l. sub signatum D. de Verborum significatione, per quem textum comunis sententia existimauit quartam Trebellianicam esse quotam bonorum, vt in d. l. et si sine, restatur Corneus, quia omissio intellectu Glossae ibi, quam comuniter Doctores sequuntur, subtilissimus Vir à Costa d. verbo Trebellianicae num. 8. & sequenti, existimat ibi aere alienum ante omnia deduci, ex voluntate, & consensu haeredis, qui consensus, nisi detur, transibunt actiones in fideicommissarium pro rata, iuxta d. §. sed quia stipulationes, quem*

quem intellectū multis confirmat *Costa*, vide apud illū sed non potest ac mitti, quia diuinat, & supplet ad textum cōsensum hæredis, deinde quia diuisio oneris hæreditarij inter hæredem, & fideicommissariū, non solum fuit inducta gratia ipsius hæredis, sed etiam gratia testatoris, ut probat l. 1. D. ad Treb. ibi (quo magis in reliquis confirmantur supremæ defunctorum volūtaes) deinde, quia in d. l. & si sine non habet locum Senatus Consultum, nec Pegasianum, nec Trebellianum, quia quarta hæreditatis manebat penes hæredem, patet (ibi successione obtinere vellet, vsque ad dodrantem.) Quapropter, vel textus ille intelligi potest, quod ibi venientes ab intestato fuerunt grauati restituere hæreditatē, deducto ære alieno, in terminis l. Cogi. 16. §. inde queritur D. ad Trebellian. Vel dic ibi non fuisse questionem, Vtrum æs alienum prius esset deducendum, sed vtrū valeat fideicommissum relictum per nuncupationem ab hæredibus ab intestato, & affirmatiue dicitur, iuxta l. 3. C. ad Treb. l. 2. C. de Codicil. vnde inquit Imperator, quod si hæredes conuenti a fideicommissario restituāt nouem partes, ære alieno deducto, in hoc casu tātum manebit apud hæredem, quantum Senatus iubet, vnde textus non decidit quartam Trebellianicam detrahi post deductum æs alienū, quia vtrū æs alienū detrahatur prius, aut posterius ibi non deciditur, hoc enim

iuris dispositioni relinquatur, vt bene intuēti constabit, & ita verba illa, ære alieno deducto, non continent decisionē Imperatoris, sed modū, quo fideicommissarij suā actionem cōtra hæredē proponebant, videlicet, vt nouem partes, deducto ære alieno ipsis restitueret, quē intelligēdi modū prestitit insignis Collega meus, Totiusq; Regni Atlas supremusq; Cōciliarius Nota ad l. 1. D. ad Treb.

Quibus sic pro ratione differentie breuiter præ notatis, sub intrat questio nostra, vtrū, si filius fuerit à patre grauatus legatis, aut fideicommissis particularibus, ultra dodrantem, possit etiā duas portiones deducere, legitimam scilicet, & Falcidiam? In qua quidē questione negatiuā partem tuetur Fulgosius in l. Quāquam Cod. ad l. Falc. Alex. in l. In ratione. 11. §. quod vulgo D. eodē tit. n. 12. cōmunis secundum Lancelotum Politum in l. Filium quem habentē C. Famil. herciscūd. n. 135. Alciat. cons. 154. lib. 9. Mant. de coniecturis lib. 7. tit. 12. col. fin. Mynsinger in principio Inst. ad leg. Falcidiam n. 14. Cuiac. in tit. C. ad l. Falcid. super l. 6. in medio, Gothofred. in notis ad d. l. quamquam, qui adducunt pro sua sententia sequentia fundamenta. Primū ex d. l. quamquam, & ex l. si vt allegas C. ad l. Falc. quibus videtur probari filium grauatum à patre hæreditatē alteri restituere, tātum quartam Falcidiā posse deducere, nec aliqua mentio fit ibi, delegitima. Secundo considerant, quia licet appellatione

14 De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

Falcidiæ, aliquando quarta Trebellianica cōprehendatur, vt probat *l. Marcellus §. quod autem D. ad Trebellianum. l. filius familias. 18. l. Titia 85. D. ad leg. Falcid. text. in l. Cohæredi §. cum filia D. deuulgari*, nihilominus à contrario non reperitur, vt appellatione Trebellianicæ, Falcidia contineatur: igitur, &c. Tertio ponderant iura Canonica nempe textum nostrum *in cap. Rainaldus, & in cap. Rainucius supra proximo*, dum permittunt detractionē vtriusq; quartæ, esse correctoria Iuris Cæsarei, ac proinde restringenda tantum ad hæredem grauatum fideicōmisso vniuersali, in terminis, quibus loquuntur, non autē trahenda ad hæredem grauatum legis particularibus, pro hac sententiā possunt adduci aliqua ex fundamentis, quæ supra pro parte negatiua cōtra nostrū textū retulimus.

Sed p.ædictis non obstantibus contraria affirmatiua sententia verior est, & receptior, posse scilicet filium grauatum ultra dodrantem legis, portionem legitimam, & Falcidiam deducere insimul, pro qua stat expressa decisio *nostræ cap. Rainaldus*, qui proprie loquitur de Falcidia in fine. Deinde demonstratur ex sequentibus: nam cum legitima deducatur ex hereditate, sicut res alienum, nec in illa possit filius grauari iuxta iura, & Doctores supra citatos, dicimus omnia resoluta in Trebellianica, æqualiter resoluenda in Falcidia, nec quoad intē-

tum præsens, aliqua congrua ratio discriminis assignari potest, inter vnā, & alteram, prout ex *Bald. in d. l. quanquam n. 1. & alijs comprobatur Costa in cap. si pater, Glossa, absque deductione num. 10.* dum infinitis relictis resoluit non esse faciendā differentiam, in hac quæstione inter Falcidiam, & Trebellianicam, sed resolutum in hac, esse resoluendum in illa, sequitur *Mol. d. lib. 1. cap. 17. nu. 6. alter Molina de iustitia disput. 187. num. 10. Peregr. d. art. 3. num. 55. Martia d. quest. 25. art. 4. num. 4.* qui omnes licet sequantur cōmunē supra relatā, quæ negat posse deduci duas quartas, nihilominus in præfenti confirmant intentum nostrū, dum nullam admittunt differentiam inter vnā, & alteram quartam, merito igitur dicemus hanc nostram sententiā defendi ab omnibus, quos supra pro nostra sententiā citauimus, *Gom. Cald. Faquin. & cæteri relati, Fachin. iterum interminis lib. 13. cap. 52.*

Neq; obstant contraria fundamenta, quibus ducuntur Authores aduersæ partis, quia textus, quibus maxime inicitur *in d. l. quanquam, & in d. l. si vt allegas C. ad l. Falcidiā*, nō loquuntur restrictiue ad Falcidiā solam deducendā, sed tantū dicunt quod deducta Falcidia, reliquum restituant, supponēdo prius deduci legitimam, postea Falcidiam, vt sic reliquum restituantur, vel etiā dici potest, iura illa procedere secundum antiquum tēpus, ante decisionem

Impera-

99.

100.

Imperatoris in d. l. quoniam in prioribus C. in officioso, & ante Nouellam de qua in Authentica de restitut. & ea, quæ parit §. quam ob rē, & iam hodie non posse procedere illam legum decisionem, iuxta illa, quæ superius resoluta relinquimus.

101. Ad secundum fundamentum, concedimus appellatione Trebellianicæ nō contineri Falcidiam ex verbi proprietate, sed cōtendimus idem resoluendum in deductione Falcidiæ, quod in deductione Trebellianicæ, ex identitate rationis, argumento celebris Glossæ, in l. si quis seruo C. de furtis, quam celebrem dicit Couas in nostro textu §. 3. num. 7. insignis Barb. l. si constante in principio nu. 19 D. soluto Matrim. Surdus de alimentis tit. 2. quæst. 10. à principio.

102. Ad tertium argumentum, negamus suppositum, scilicet textum nostrum, & d. cap. Rainucius, esse correctorium iuris Ciuilis, quinimo contendimus ipsorum decisiones deductas fuisse ex visceribus ipsius iuris Ciuilis, vt sæpe sæpius comprobauimus supra, nec nostrum, cap. Rainaldus loquitur in 2. parte de fideicōmissio vniuersali, sed potius de particulari legato, vt infra lati⁹ apparebit in 2. parte, ex quib⁹ sententia nostra remanet defensa.

103. Accedamus ad aliam quæstionem, quam Doctores supradictis annectere solent. Vtrum omnia supra resoluta, circa deductionem Trebellianicæ, & Falcidiæ insimul cum legitima, habeant locum,

quando legitima est semis hæreditatis, vel maiorem partē occupat, prout in nostro Regno, in quo filij habēt duas partes hæreditatis paternæ pro legitima, iuxta Ord. lib. 4. tit. 82. Costa in cap. si pater Glossa absque deductione num. 8. Valasc. de Partitionibus cap. 23. num. 16. Phab. decis. 33. num. 10. part. 1. Molin. disp. 158. versiculo de iure, Thome Vaz al. legat. 29. n. 133. & infra in 4. parte late scribim⁹, & in Regno Castellæ, 104. in quo legitima assignatur filiis in quatuor partibus totius substantiæ paternæ, quinta excepta prohibito parentum, l. 9. tit. 5. lib. 3. fori. l. 6. 17. & 27. Tauri, vel attento iure Ciuili, si quinque extent filij, dimidiam, vt in Authent. de Triente, & semisse in fine principij collatione tertia. In hac quæstione, cōmunis est opinio doctorum, quod filij grauati hæreditatem restituere, nō possunt duas quartas deducere, legitimam scilicet, & Trebellianicam, seu Falcidiam, author huius opinionis fuit 105. Bald. in cons. 94. nu. 2. lib. 2. Angel. Matheac. de Via, & ratione iuris lib. 2. cap. 25. num. 35. Baldum sequitur Greg. Lopez l. 12. tit. 5. part. 6. in gl. final. Gregorium sequitur Cou. in cap. Rainucius §. 12. nu. 11. refert Costa in cap. si pater verbo absq. deductione n. 4. Padilha in Authentica Res, quæ C. communia de legatis. nu. 40. & 41. Molin. d. lib. 1. cap. 17. n. 8. Pichard. ad §. sed quia hæredes Instit. de fideicommiss. heredit. numer. 24. refert. Cald. §. sed hæc Instit. de in officioso testamento

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

testamento nu. 63. ad finem, & tenuit insignis Barb. in *Manu scriptis ad Rubricam D. ad Trebellian.* qui constanter scribunt hodie in Regnis Hispaniæ non habere locum decisionem nostri textus, ex eo, quia legitima est semis, & plus hæreditatis, moti ex vnico eo fundamento, quod non est dicendum filium à patre grauatum de tota hæreditate restituenda, plus hæreditatis posse percipere, quam perciperet ille, cui hæreditas ex fideicommissio restituenda est, constat autem filium, qui habet pro legitima semissem, plus consequi, quam consequitur fideicommissarius, si post legitimam deductam, quartã Trebellianicam in simul deducat; igitur bene inferri existimant supra dicti Doctores, in his terminis nō esse locum vtriusque quartæ deductioni; & ex contrario sequi iniquitatem, dicit *Antonius Faber de error pragmaticorum decad. 11. errore 5. à num. 3.* in quo fundamento inter arguendum, cum publice defenderemus materiam, multum insistebat insignis præceptor, ac Primarius colendissimus Ribeiro de Leiuã, quem immatura Sors in opinatim à nobis abstulit, cum magno totius Lusitanie nocumento.

106. Contrariam tamen sententiam defendunt grauisissimi Auctores, ita vt ex numero ipsorum magis communis sit, vt post *Bart. Alex. Angel,* & alios antiquiores. *Cagnol. in l. Papinianus §, Memnisse num.*

19. de in officioso testam. *Anton. Cucus* in tract. de legitima. cap. de legitima, & Trebellianica simul iuncta, *Alban. cons. 41. Crassus in §. Trebellianica quæst. 4. Molin. d. cap. 17. n. 7. Costa dicto verbo absque deductione nu. 9.* & sic iudicatum in *Rota Pedamontana* refert *Thesaurus decis. 252.* & sic practicasse etiam infinitis relatis testatur *Pereg. art. 3. num. 56.* & acerrime disputando ostendit *Fachineus controu. lib. 5. cap. 3. per totum,* & nouissime *Antonius Mangilius* vbi de magis communi testatur, & pro hac iterum, ac iterum iudicatum d. quæst. 1. n. 24. & iterum quæst. 117. num. 2. vbi infinitos refert, *Casar ad dict. l. in quartam num. 216.* qui omnes sequentibus medijs suam comprobant sententiam, primo, quia augmentum legitimæ non potest considerari quoad intentum, & quo ad effectum impediendi deductionem Trebellianicæ, quia vt sæpe sæpius diximus, legitima non venit in restitutionem, siue semissem, siue plus contingat hæreditatis, deinde, quia verum est dicere, filium in perceptione legitimæ, personam filij, deinde in perceptione Trebellianicæ, personam hæredis fiduciarij repræsentare: igitur cum diuerso iure vtranque portionē deducat, nihil impedit quominus ambas quartas detrahat, argumento d. l. penult. D. de his, quibus, vt indignis, &c. Vltimo, quia textus noster, & d. cap. Raynucius supra eodē, loquuntur in distincte circa deductionem

107.

108.

ctionem

tionem ambarum quartarū; ergo
 non est necessarium, ut distingua-
 mus sine lege in hac materia; nec
 etiam erit necessarium ad consue-
 tudinem recurrere, prout recurren-
 dum dixit *Costa in dict. cap. si pater*
Stassa absque ded. p. b. non. v. n. quod
 hodie scilicet de consuetudine nō
 observabitur hęc opinio affirmati-
 uā, quia adhuc replicabitur cum
 109. *Costas dict. d. quā st. v. s. in illis for.* in
 nostro Regno, si casus contingat se-
 quendam esse veriorē de iure opi-
 nionem, cum contrariū impēd. Or-
 411 dinaciones Regias cautum nō sit;
 iuxta *l. Regiam lib. 2. tit. 1. sup. anti-*
quis. c. lib. 3. tit. 64. in nouis,
 quauis eminentissimā vix *Em-*
manuel à Costa, in predicto num. 21.
 iterū dicat, si casus contingat prin-
 cipem esse consulendum, & num.
 sequenti scribat, quid ipse debeat
 respondere, existimando iustius fa-
 cturum, si de tertia, de qua pater
 ad libitum disponere potest nihil
 esse deducendum, decidat, nomi-
 ne quartæ, quod nos cum *Cald. su-*
pra dicto num. fin. excludendum di-
 cimus per nostram decisionem,
 que in aliquo limitata in hoc ca-
 su non reperitur, quod idem de ri-
 gore iuris in Regno Castellæ re-
 soluendum est, nec in consulendo
 sequendam esse opinionem supra
 citatam contendimus.

Qua resolutione sic retenta, nō
 obstabit vnicum fundamentum su-
 perioris sententiæ, facillimo nam-
 que negotio illud euitabimus, ne-

gando inconueniens à *Baldo*, &
sequacibus consideratum, prout di-
 cebamus inter disputandum præ-
 cepti insigni, quia cum filius à
 lege percipiat legitimam, ita aug-
 mentatam, non est in consuetudine,
 quod maius commodum perci-
 piat, quam fidei commissarius, cum
 filius semper deducat legitimam,
 siue semissem, siue timentem, abs-
 que onere restitutionis. Trebellia-
 nicam vero, tanquam hæredem
 grauatam, quo respectu cessat ab-
 110. surdum. Deinde absurdum non
 datur ex eo, quia respectu Trebel-
 lianicæ solum considerantur bona
 paterna, deducta legitima, licet
 absurdum illud magni faciant ad-
 uersæ partis authores, prosequitur
 optime *Peregr. dict. nu. 56. Fachin.*
dicto cap. 3. Mangilius ubi proxime,
 quod maxime deseruit ad amplia-
 tionem nostræ principalis quæ-
 111. stionis.

Sequitur, ut videamus, Vtrum
 omnia hucusque resoluta in filijs
 descendentes, circa deductio-
 nem vtriusque portionis, quando
 ab ascendentes grauantur, equa-
 liter militent in casu contrario,
 quando ascendentes à filijs sunt
 grauati hæreditatem restituere. In
 112. qua quæstione Doctores in varias
 abiire sententias, imprimis *Bald.*
in lege si à Milite §. final. D. Mi-
lit. testamento quem sequitur Ale-
xandr. in lege in ratione. §. quod
vulgo numer. 11. D. ad leg. Falci-
diam, Iason in leg. Filium, quem
 C 3 habentem

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

habentem Cod. Familiae herciscunda
 num. 9. ubi Corraf. num. 44. & 77.
 communis ex pluribus, quos refert Padi-
 lha in Authentica Res, quae C. com-
 muni a de legatis, nu. 36. Caldas dicit
 quae st. 28. nu. 16. in principio, cū alijs
 ad quos magis inclinatur Peregrin. dicit
 artic. 3. nu. 53. Simonde Pretis de
 interpretat. l. cum, voluit at lib. 3. inter-
 pretat. 3. dubio 5. solutio. 6. nu. 4.
 Sildes in l. Quoniam, impliatione 16.
 num. 166. Joseph in l. Cum auus D. de
 condit. lib. 1. cap. 9. nu. 17. Gom. l. 3.
 num. 83. alios refert Angelus dicit
 quae st. 1. nu. 18. versiculo contrarium,
 quamvis cogitandum relinquit, plures
 refert Surdus cons. 341. numer. 34.
 pro negativa parte pugnarunt, ex-
 pendentes sequentia fundamenta.
 Primum, quia licet in filijs descen-
 dentibus reperiat exp. effum, in
 nostro textu, quod possint duas
 quartas deducere, in ascendētibz
 tamen hoc cautum non reperitur;
 ergo de vno casu ad aliū non po-
 test fieri sequella, argumento l. Lus
 singularē D. de legibus, maximē, vt
 expendit Peregrin. d. num. 53. vt sic
 minus offendantur regule Iuris
 Ciuilis, quasi textus nollet proce-
 dat contra decisiones Casareas;
 Secundum, quia legitima non de-
 betur ascendētibz, eodem iure,
 quo descendētibz defertur, iux-
 ta celebrem textum in materia, in leg.
 Nam et si parentibus D. in officioso te-
 stamento, iunctis multis differētijs,
 quas inter vtranque legitimam,
 posthasanen in Authentica nouissima

C. in officioso testament. prosequitur
 Peregr. d. tractatu de fideicommiss. art.
 49. nu. 44. Cald. 5. sed hac Instic. de in
 officioso testament. num. 59. plures per
 Valasco de Partitionibus cap. 17. num.
 ult. Azuned. l. 1. tit. 8. lib. 3. Recup.
 lat. Surd. dicit. cons. 341. num. 17.
 Faber decad. 14. errore 5. & 6. ergo
 dicendum videtur legitimam ascen-
 dendentium imputandam esse in
 Trebellianicam, vel Falcidiam, nec
 in simul vtranque posse a parenti-
 bus deduci. Et omnino vobis mshnoip
 Affirmatiuam tamen sententiā,
 imo posse ascendentes deducere
 vtranque portionem, si a descen-
 dentibus grauentur, defendūt mul-
 ti, & grauissimi Autores, sequentes
 Angelum, & Cuman. in d. l. si a mi-
 lite. §. si n. Anton. Robertus in repetitio-
 ne l. Titia §. Imperator de leg. secundo
 num. 16. Couas ad cap. Rarnucius su-
 pra §. 11. num. 11. fatetur magis com-
 muniter receptam Peregrin. dicit. artic.
 3. num. 53. & d. articul. 49. num. 46.
 Crassus in §. Trebellianica quae st. 4.
 numer. 4. Molina lib. 1. de primogeni-
 cap. 17. num. 5. quibus fauent reso-
 luta per Cost. d. cap. si pater Glossa pri-
 uare non posse a num. 36. & sequenti,
 quem sequitur Molin. de iustitia disp.
 187. num. 9. & bene post longum dis-
 cursum hanc tenet Angel. d. quae st.
 1. numer. 22. & sequentibus videndus
 à num. 11. Surdus cons. 341. num. 32.
 Martia de success. legali quae st. 25. art.
 4. num. 42. qui omnes recte consi-
 derant legitimam ascendentiū li-
 cet non debeat eodem iure quo
 debetur

115. debetur legitima descendentiū, nihilominus, ipsam quoad intē- tum eodem potiri p. iuilegio, quia quemadmodum legitima filiorū in restitutionem non venit, ita ne- que istorum venire debet, *Authen- tico de restitutione, & ea, qua parit §. quam ob rem.* Deinde eadem ratio, quę datur in descendentiis, vide- licet, quod fungantur vice duarum personarum, ut possint percipere duas quartas, eademmet viget in ascendentiis, qui similiter si gra- uentur, suppleant vices duarum per- sonarum, nam habent legitimam ex eo, quia ascendentes sunt, dein- de quatenus grauari fideicommis- so, tenent locum fiduciarij here- dis, ac proinde in illis etiam viget illud inconueniēs, quod textus nos- ter expendit, videlicet posse extra- neos quartam Trebellianicam, & Falcidiam deducere, ascendentes autem non; Vltimum, quia vt sæ- pius reperitum est, dispositio nos- tri textus non est correctoria iuris

116. Ciuilis, imo cum ipso identifica- tur, ac subinde, non est inconue- niens, quod extendatur de casu descendentiū, in quo loquitur, ad casum ascendentiū ex parita- te rationis, *iuxta notata per Doctores in d. l. Num et si parentibus. D. in of- filioso testamento, & facit textus in Authentico, ut cum de appellatione cognoscitur §. hac autem, & §. Cate- rum Collatione octava, ex quibus, & alijs, quę missa facimus, hæc opi-*

117. nio nobis arridet, reiecta altera

Aecursij, quem sequitur Menchaqua de success. progress. §. 26. num. 36. dū distingunt in terminis nostrę quę- stionis inter vtiunque ius, quæ opinio, si bene perpendatur, nul- lum solidum habet fundamentum.

Qua propter supra dicta retē- ta, non obstant considerationes, quas p. o. prima opinione ipsius au- thores faciebant, nam ad primam, quod textus noster nō loquitur in ascendentiis, fatemur factum, sed contendimus in illis idem ius esse constituendum ex paritate ratio- nis, quam supra expendimus. Ad expensionem *Peregrini*, quod scili- cet, sic minus offenduntur reg. l. x. iuris Ciuilis, dicimus falsum sup- ponere, dum sentit textum nostrū deuiare, in aliquo a dispositione le- gum Imperatorum. Ad vltimam, scilicet, legitimam non deberi eo- dem iure, concedimus hoc antece- dens, sed non inde formandum est consequens: ergo disposita in filijs circa deductionem duarum portio- num, non practicabuntur in ascē- dentibus, quia sufficit legitimam ascendentiū esse priuilegiatam æqualiter, vt constitutio Gregorij, de qua in nostro textu, illam pari- formiter determinet.

P. o. sequamur modo qualitatem filiorum, in quibus verificatur dis- positio nostri textus, & dubitandū non est decisionem hanc loqui de filijs legitimis natis ex Matrimo- nio valide contracto inter parētes, *iuxta l. filium eum disimimus. D. his,*

De vna, & altera quarta deducenda vel nō,

qui sunt sui, vel alieni iuris, & quæ ibi
notant Doctores Menoch. casu. 89. d
num. 19. Mascard. conclus. 788. Ga-
briel Commun. tit. de Præsumptionibus
conclusionē 14. optimo Garcia de No-
bilitate Glos. 20. à principio, post Sua-
rium de successione naturalium verfic.
tercium ius, qui filij naturales, & le-
gitimi in simul decuntur, & si gra-
uentur fideicommissis vniuersali,
120. possunt duas quartas deducere,
121. Quæstio est, an etiam filij legitimi
tantum, seu filij Ciuiles, quales sunt
adoptiui, & arrogati, illas percipe-
re valeant; Et pro terminorū cog-
nitione, supponim⁹ duas esse adop-
tionum species, altera est illorum,
qui sunt in Sacris paternis, quæ
proprie adoptio appellatur, alia est
illorum, qui sui iuris sunt, quæ ar-
rogatio dicitur, constat hæc diffe-
rentia, ex l. 1. & 2. D. de adoptionib.
§. Adoptio Inst. eodem tit. post Anti-
quiores Zazius in Rubrica illius tituli,
num. 5. post Theophil. & Balduinum,
prosequitur Aldobrandin. in dicto §.
adoptio num. 6. Ascarius de Patria
potestate cap. 5. m. 5. multa exempla ex
Græcis, Latinis, & Iudeis refert Men-
singer, in rubrica Inst. illo titulo, ex-
plicat Pichard. modum, & formam
vtriusque diligenter perseruat ibidem
ad dict. l. si arrogatur nu. 3. & 5. apud
quem videri potest, Gotofred. ad l. pen. C.
eodem, litera Q, Curac. ad notas frag-
mentorum Ulpiani. titulo 8. de adoptio-
nibus, & lib. 6. obseruat. cap. 38. Bla-
sius Robles de Salzedo, tractatu de re-
presentatione lib. 2. cap. 8. à princ. Do-

nel. lib. 2. Comment. cap. 22. & 24. Re-
nardus de authoritate prudentia cap. 67.
Hieronymus Tientlerus selectarum dis-
put. lib. 1. disp. 2. Thesi. 8. Antonius
Faber 1. part. Iuris prudentia. Papini-
tit. 10. Quibus sic prænotatis, ac-
cedendo ad terminos nostræ quæ-
stionis, videremus primo de adop-
tiuis, & pro parte affirmatiua cita-
ri potest, quod per adoptionem fil-
lius familias exit de potestate pa-
tris naturalis, & transit in potesta-
tem patris adoptiui, probatur ad
principio Inst. de adoptionibus, Ulpianus
in fragmentis dicto tit. 8. in prin-
cipio, & melius ex loco Caylib. l. Inst.
tit. 5. à principio, vbi habentur hæc
verba, illa vero alia adoptio est, vbi
quis patrem habens ab alio patre adopta-
tur, & ita ille, qui adoptatur, de certè
patris potestate discedit, & in adoptiui
patris incipit esse potestate, multos re-
fert Pichard. in principio de Adoptio-
nibus, ita vt adoptiuus eadem iura
obtineat, quæ naturalis, inprimis
adoptiuus habet iura sui iuris, pro-
batur ex l. 1. §. suos. D. de suis, & le-
gitimis heredibus, iuncto §. sui Inst. de
heredum qualitat. & differentia, ibi (qui
nostræ potestati subiecti sunt) & ideo
debet hæres institui, vel ex hære-
dari in forma legis, alias testamen-
tum erit nullum, supponitur in §.
Adoptiui Inst. de exheredat. libero-
rum, illis etiam succuritur eisdem
remedijs, quibus naturalibus sub-
uenitur, prætorio scilicet contra-
tabulandi, si prætereantur, iuxta l.
2. in principio D. de bonorum possessione
contra

contra tabulas, iur. Et al. Non putauit
 8. illo titulo l. si is, qui in potestate D.
 de legatis præstandis, alio subsidiario
 querelandi de in officioso, si iniuste
 ex hæredentur, per textum in §.
 tam autem Inst. de in officioso, ubi no-
 tat *Minsinger* num. 1. licet *Caldas* in
 repetitione illius num. 67. *Gom.* 1. tom.
 cap. 9. num. 12. *Padilha* in leg. eam,
 quam. C. de fideicommissis. num. 6. &
 7. *Bellonus* lib. 1. *Suputat.* cap. 3. *Bla-
 zius Robles* de representatione lib. 2.
 cap. 8. nu. 16. Male interpretentur
 ibi agi de arrogatis, non de adop-
 tiuis, contra proprietatem verbi,
 vt infra dicemus; In super agnatio-
 ne adoptiui, testamentum antea
 factum, rumpitur. l. certum D. de in-
 iusto rupto, sicut agnatione filij na-
 turalis §. posthumi Inst. de ex heredat
 liber, *Costa* in §. & quid si tantum 3.
 part. num. 29. & sequenti. *Donel.* lib.
 6. comment. cap. 16. §. his ergo modis,
 Deniq; lex duodecim tabularum
 adoptiuis defert ius legitimæ suc-
 cessionis ab intestato, §. 1. Inst. de
 hereditatibus, quæ ab intestato deferun-
 tur. eademque portio eis, quæ na-
 turalibus, debetur, textus optimus in
 l. Cum ratio §. 2. D. de bonis damnato-
 rum, obtinentque iura agnationis,
 per l. qui in adoptionem 23. D. de adop-
 tionibus §. Per adoptionem Inst. de legi-
 tima agn. successione leg. 2. §. parui re-
 fert D. suis, legitimis hæredibus, ubi
 notat *Gothofred.* litera, N, *Cuiac* lib.
 35. ad edictum *Pauli* supra l. qui in
 adoptionem columna 2. in medio, tangit
 aliqua ex his *Pichard.* in §. adoptiui

Inst. de exheredatione liberorum. num.
 5. & in Rubrica de hereditatibus, quæ
 ab intestato, & c. §. 4. nu. 4. *Mench.*
 lib. 4. præsumpt. 81. num. 32. & se-
 quentibus, *Mangil.* de imputationibus.
 quæst. 8. num. 10. & 2. sequentibus;
 ergo eodem modo hi filij adoptiui
 poterunt duas quartas percipere, si
 à parentibus grauati consideren-
 tur, in terminis nostræ quæstionis,
 quia ex supradictis constat, eisdem
 deberi legitimam, in super ex fidei-
 commisso poterunt Trebellianicã
 detrahere, & hanc partem veram
 diceremus, si decisiones illæ, qui-
 bus fundatur, non essent immu-
 tatæ per alias nouiores, de quibus
 statim.

Contrariam tamen sententiam
 imo adoptiuos solam Falcidiã, aut
 Trebellianicam posse deducere,
 tanquam certam amplectimur, ex
 sequenti fundamento, quia post
 nouam cõstitutionem Iustiniani,
 de qua in l. penult. C. de adoptionibus,
 & in §. sed hodie Inst. eodem titulo, &
 in §. sed ea omnia Inst. de hereditati-
 bus, quæ ab in testat. §. sed hæc, ver-
 iculo circa adoptiuos Inst. de exhereda-
 tione liberorum. Filij adoptiui non
 transeunt in potestatem patris adop-
 tiui, sed potius remanent apud pa-
 trem naturalem, & ideo non obti-
 nent iura suiæ, neque agnatio-
 nis, & per consequens, non tenetur
 pater adoptiuus illos instituere, vel
 ex heredare, nec supradicti filij ha-
 bent aliquam partem necessario re-
 linquendam ex testamento patris
 adoptiui,

123.

124.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

adoptiui, vel remedium aliquod contra testamentum, in quo exhæredantur, vel præteriti reperiuntur, sed tantum habent ius succedendi ab intestato, vt probant supra citata iura, *iuncta l. si te parēs D. de suis, & legitimis hered. notat Zazius in rubrica de adoptionibus num. 13. bene de more Minsing. in dict. §. sed hodie Inst. de adoptionibus Cuiac. in annot. ad d. l. penult. C. eodem titul. versiculo tandem, Roias de successiōibus ab intestato cap. 16. Rolandin. de testament. Rubrica. 17. numer. 9. Faquineus Controvers. lib. 4. cap. 58. versic. ad primum, Pichard. in §. adoptiui Inst. de exhæredat. liber. numer. 9. & 10. & in d. rubrica §. 4. num. 1. Cald. in §. tam autem Inst. de in officioso n. 67. optime Marta de successiōe legali. quest. 19. à principio, Faber de error. decade. 55. error. 1. Robles dict. cap. 8. num. 10. & 18. & ideo scribit Valasc. de partitionibus cap. 12. num. 44. filios adoptiuos hodie non teneri ad collationem, ex testamento patris adoptiui, quia non habent legitimam: vnde inferitur nullomodo posse huiusmodi filios vtranq; portionem deducere, cum eis non debeat legitima iuxta proxime dicta, & in terminis tenet Gregorius Nata de statutis excludentibus feminas quest. 3. nu. 24. Nec aliquid euincunt expensa supra pro contraria sententia, quia procedunt iure antiquo attento, ante nouas constitutiones d. l. penult. & d. §. sed hodie, agnoscunt doctores com-*

muniter, vt per supracitados.

Limitanda tamen venit hæc resolutio, in casu, quo filius adoptiuus accipitur in adoptionem ab Auo Naturali, in hoc enim casu, obtinent omnia supra scripta de iure antiquo expresse approbata per decisionē d. l. penult. §. sed hodie Inst. de adoptionibus, agnoscunt Doctores communiter vtrouque vt post Aldobrand. Minsing. in d. §. sed hodie aduertunt Cuiac. Gothofred. in d. l. penult. Pichard. in d. §. adoptiui num. 11. Valasc. d. cap. 12. n. 44. Ascanius de pat. potestate cap. 5. num. 5. Mangil. dict. quest. 8. num. 13. & num. 15. Marta d. quest. 19. artic. 1. nu. 2. vbi alios citat. Vnde huiusmodi filio sic adoptato adhuc hodie competunt omnia iuris remedia contra testamentum patris adoptiui, & ideo solum huiusmodi filius hodie potest testamentum patris querelare de in officioso, si iniuste exhæredetur, vt probat texus expressus secundum genuinum sensum in §. tam autem Inst. de in officioso testamēto, ibi (*tam autem naturales liberi, quam secundum nostræ constitutionis diuisionē adoptati, ita demū de in officioso agere possunt, si nullo alio iure, &c.*) Ex quibus verbis manifeste apparet Imperatorē solum reseruasse ius querelandi testamenti illis filijs adoptiuis, quibus adhuc hodie competunt omnia remedia iuris antiqui, secundum diuisionem suæ constitutionis nempe d. l. penult. iuncto §. si vero pater, quē sensum nō percepit

Caldas

126.

127.

128.

12

13

Caldas in repetitione illius textus, qui nu. 67. & 73. scripsit verbum adoptiui esse intelligendum de arrogatis, quibus debetur quarta ex constitutione D. Pij, de qua in l. si arrogator D. de adoptionibus, & in l. Papinianus §. si quis impubes D. in officioso, non aduertens ad proxime dicta, scilicet verba illa esse referenda, ad constitutionem proxime citatam, in casu scilicet, quo filius adoptatur ab Auo naturali, quo casu constat, ipsum transire in potestatem aui, & sibi deberi legitimam in bonis ipsius per d. l. penult. Doctores supra citati, maxime Martia d. num. 3. Ex quibus consequitur in his adoptiuis militare questionem nostram, affirmatiuam, dum resoluius filium, cui debetur legitima in bonis parentis, si ab eo grauetur fideicomisso vniuersali, posse duas portiones detrahere, quae omnia proprie huic casui adaptantur, durante adoptione, quae si fuerit soluta per emancipationem resoluitur ius legitimae, & tunc non detrahitur nisi quarta Trebellianica, sicut quilibet haeres extraneus illam detraheret, supponendo personam patris esse inter mediam.

130. Transeamus ergo ad aliam speciem adoptionis, scilicet ad filios, quos arrogatos appellant vtriusque iuris professores, in quibus maior datur dubitationis an sa, ex eo, quia filij arrogati habent certam portionem, id est quartam partem bonorum ad rogatoris, sibi competen-

tem ex Constitutione Diui Pij, de qua in l. si arrogator. 22. D. de adoptionibus, & in l. si n. D. si quid in fraudem patroni, notat bene Hispanus in rubrica de adoptionibus in Commentarijs ad l. si arrogator. num. 10. & 40. Caldas in d. §. Cum autem Inst. de in officioso testamento nu. 67. & sequenti, in hac ergo questione Bart. iuris Ciuilis coripheus, vt Peregrini verbis vtamur in d. l. si arrogator n. 25. quem sequitur Padilha, alijs relatis in Authentica Res qua C. Communia de legat. num. 38. In ea est sententia, quod huiusmodi filij arrogati, si grauentur fideicomisso vniuersali, vnicam tantum possunt deducere quartam, non autem duas, ad ducit Bart. & sequaces textum in l. Papinianus §. si quis impubes D. in officioso testamento, vbi filius, qui habet quartam per Constitutionem D. Pij, non potest agere de in officioso, quasi non possit agere de in officioso, quia iam legitimam habet, atque ita non potest talis arrogatus, nisi vnicam tantum quartam deducere. Secundo expendit Bartol. quod debitor necessarius, legando creditori suo, censetur legare animo compensandi, iuxta regulam l. si cum dotem §. si pater D. soluto Matrimonio Authentica. Praeterea C. vnde vir, & vxor l. vnica §. accedit. C. Rei vxoriae actione, cum multis alijs, quae elegantissime demore prosequitur insignis Barbof. in d. §. si pater a. num. 1. cum sequentibus, ergo pater relinquendo filio arrogato quartam debitam in for-

131.

132.

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

in forma constitutionis D. Pij, cenferur reliquiffe animo compenfan- di, cum fit debitor necessarius ex lege, ac proinde filius vnā tā- tam, non autem duas quartas po- terit deducere.

Verum his non refragantibus, sequendo strictam, & rigurosam disputationem, in contrariam in- clinamus sententiam, videlicet de- cisionē nostri textus, adhuc hodie
133. procedere in filio arrogato, quæ se- tentia probatur eisdem fundamen- tis, quibus supra discussæ quæstio- nes à nobis fuere comprobatæ. Primo, quia adrogatus habet legi- timam in bonis adrogatoris, quar- tam scilicet secundum constitutio- nem Diui Pij d. l. si adrogator cum similibus, late Antonius Cuchus tra- ctatu de legitima quæst. 1. numer. 4. Mangil. de imputat. quæst. 50. nu. 30. quæ legitima non subiacet alicui restitutioni, iuxta sæpe citatū §. quā obrem, in d. Authentico de restitutione & ea, quæ parit, & dicitur debita quasi æs alienum d. §. si quis impu- bes, iunctis ijs de quibus Caldas. dict. §. tam autem num. 70. & sequenti, post Corneum cons. 85. numer. 16. volut. 3. Hieronimus Gabriel cons. 113. nu. 22. volumin. 1. Mangilius omnino viden- dus de imputation. quæst. 8. num. 18. & sequenti, Martad. quæst. 19. artic. 1. nu. 5. Deinde supponimus eum grauatum fideicommissio vniuersa- li, quo casu fungitur vice hæredis fiduciarij, Nihil igitur video quod impediatur, ne arrogatus vtranque

portionem deducat, Trebelliani- cam, vt hæres, quartam ex Consti- tutione Diui Pij, vt filius; Secundo confirmari potest hæc nostra sen- tentia, quia nullam habemus legē, quæ quoad intentum aliquod dif- crimen constituat inter filios natu- rales, & huiusmodi arrogatos, er- go resoluta in illis, in istis etiam praticare debemus, argumento vulgatæ regulæ, l. illud. D. ad leg. Aquil. deducitur hæc resolutio ex mente omnium doctorum, quos supra citauimus pro nostra quæ- stione principali, & in terminis ac- cepimus à præceptore ad cap. Raynu- cius supra eodem.

Qua retenta facile eneruabimus difficultates pro Bartoli, & aliorū sententia supra factas, ad primam enim de §. si quis impubes d. Papinia- nus D. in officioso, iā supra diximus, in eo textu filium non proponi grauatum fideicommissio vniuersa- li, aut particulari, sed tantum dis- putatum fuisse ab Vlpiano, vtrum arrogatus posset querelare testamē- tum patris arrogantis, id est aui, si habeat quartam sibi debitam in forma constitutionis, cui quæstio- ni negatiue fatisfacit Vlpianus, & nihil amplius proponitur ibi, circa duas quartas deducendas, prout explicat Hispanus in commentarijs ad l. si arrogator. num. 25. Non me la- tet dixisse Peregrinum artic. 36. nu. 41. textum in d. §. si quis impubes, so- lum decidere, arrogato non com- petere ius querelandi testamētum
de in

134

13

de in officioso, ex eo, quia habet quartam, per remedium ordinarium, conditionem scilicet ex lege, cuius mentem videtur sequi *Caldas in Rubrica de in officioso, num. 36.* licet multa circa alium sensum eiusdem inuoluat, & aliter scribat *Cuiac. in annotationibus ad illum titulum, super dicto textu, & alia fingat Faber de error. pragmat. decade. 11. errore. 7. numer. 14.* & iam supra diximus, ex quibus apparet quàm diuersus sit sensus, dicti §. à terminis nostræ quæstionis.

Ad secundam de compensatione ex præsumpta dispositione testatoris inducta, negamus instantiam, quia non potest fieri de vna quarta ad aliam, compensatione, cum neutram arrogatus consequatur ex dispositione testatoris, sed vnam ex Constitutione Diui Pij, dicta leg. Si arrogator, alteram ex dispositione alterius legis, scilicet Trebelliani Senatus consulti, ratione fideicommissi, §. Sed quia heredes Instit. de fideicommissarijs hereditat leg. 1. D. ad Trebellian. ex quibus apparet, nihil concludere supra dictas rationes, contra nostram sententiam.

Veniamus ergo ad filios naturales, tam de iure communi, quam de iure Regio: Vtrum, si grauentur à parentibus hereditatem restituere, possint etiam duas quartas deducere, quæ quidē quæstio,

cum pendeat, ex puncto illo, An huiusmodi naturalibus debeatur legitima in bonis parentum, radicatus rem pertractare, duximus necessarium, cum apud multos scribentes, & apud Imperatorum decisiones, quodammodo reperimus contrarietatem. Et primo perquirimus, qui sint filij naturales apud nos: circa quod videndus est *Gabriel Pereira de Castro decis. 12.* per totam, cum multis, quos citat, & sequitur *Marta quæst. 16. articul. 1, cum alijs. Garcia de nobilitate glossa 20. à num. 34. Couas. 2. de sponsalibus cap. 8. §. 4. Sarmient lib. 1. selectarum. cap. 5. num. 10. Rojas in Epitome de success. ab intestato cap. 10. Robles, tract. de representatione. lib. 2. cap. 11. num. 8.* Nam, licet de iure Ciuili Romanorum naturales solum dicantur, hi, qui ex concubina nati sunt domi retenta, ad quem effectum vndecim requisita adducit late comprobans. *Farinacius lib. 4. de delict. carn. quæst. 138. à num. 8. Cervantis ad leg. 11. Tauri à num. 124. vbi Auendanb. glossa prima, Matienso leg. 9. titul. 8. lib. 5. glossa secunda, à numer. 2. Paleot. de Nothis, & spurys capit. 12. Menoch. libro. 6. de præsumpt. præsumptione 54. numer. 4. Vuesembec. ad titulum de Concubijs, plures per Robles dicto cap. 11. numer. 7. Gabriel Pereira dicta decis. 12.* At tamen de iure Canonico, naturales sunt hi, qui nascuntur ex soluto, & soluta, inter quos nullum ad

De vna, & altera quarta deducēda vel nō,

contrahendi in impedimentum, supponit *Ordinatio lib. 4. titul. 92. leg. 9. titul. 8. lib. 5. recapulat. vbi Glossatores, Gregor. leg. 2. titul. 14. part. 4. Glossa penult. Conas. dict. cap. 8. §. 4. num. 2. Robles, Pereira, & alij dictis locis.* Quo supposito quaerimus. An huiusmodi naturales omni tempore, tam Iurisconsultorum, quam Imperatorum sint capaces acquiendi bona paterna ex testamento, vel ab intestato? Et pro parte affirmatiua quod sint capaces capiendi ex testamento, etiam attento tempore Iurisconsultorū, videntur stare multa iura, nempe *leg. final. D. de iure deliberandi leg. Ex facto §. Si quis rogatus. D. ad Senatus Consult. Trebellianum, l. Cum pater 79. §. Volo. D. legatis secundo, l. Naturali D. de confirmando tutore. leg. Lucius. 45. D. de vulg. leg. Lucius. 90. §. Dama. fin. D. legat. secundo, leg. Uxorem. 39. §. Pater naturalis D. legatis tertio, leg. Omnes. 17. §. Lucius D. quae in fraudem creditorum. leg. Lucius. 28. D. Mandati, per quae ita tenent Doctores magis communiter, vt per Iason. in dicta leg. Lucius. D. de vulgari numer. 6. & ibi Zazius numer. 3. Alciat. lib. 4. Parergon. cap. 5. Paleotus de notis, & spiritus cap. 35. num. 13. Maxnerius in leg. Quo tutela D. de Regulis Iuris. numer. 10. Siluester Aldobrand. in §. Permissam Instit. de Tutelis, plures refert Caldas ad §. Tam autem Instit. de inofficioso numer. 9. & firmo pede transit Pichar-*

us in Rubrica de hereditatibus, quae ab intestato §. 6. numer. 11. & sequenti.

Pro negatiua, & contraria parte stat ex diametro textus in Authentico, Quibus modis naturales efficiantur sui, in principio, collatione 7. alias nouell. 89. cap. 12. & in §. Discretis, vbi Iustinianus ait, naturalium successionem fuisse incognitam antiquis, & primo Valentem, Valentinianum, & Gratianum, ante omnes legem circa naturalium successionem statuisse, & idem Iustinianus in principio d. Authentici fatetur, naturalium nomen Romanis non venisse in studium, nec aliquid humanum circa illos statutum fuisse, Robles dicto cap. 11. numer. 4. quae quidem anthinomia adeo pressit ingenia scribentium, vt prorumpat Zazius in dict. leg. Lucius D. de vulgari. numer. 3. dicendo, Iustinianum errasse in dicto §. Discretis, dum scribit, Valentem, & Valentinianum fuisse primos, qui de naturalibus statuerunt, cum iam antea multis in locis Iurisconsulti de naturalibus meminissent. Sed ab fit à viro docto talis interpretatio, nec placet altera Alciati dict. cap. 5. quatenus ait, naturales solum vsque ad tempus Antonini fuisse incognitos, & à Romais habitos pro peregrinis, id est pro incapacibus, prout ipse Alciat. cellegit, ex principio dicti Authentici, qui-

138.

139.

14

140.

141.

tici, quibus modis sui, postea Antonium illos recepisse in vrbe Romana, vt ipse collegit ex leg. In vrbe D. de statu hominum, & ex tunc fuerunt capaces, vt institui possent, iuxta iura supra citata, post quod tempus ait Alciat. Constantinum in l. 1. Cod. naturalibus liberis iterum prohibuisse, ne homines in dignitate constituti aliquid naturalibus relinquere possent; quam constitutionem primi Valens, & Valentinianus moderarunt, vt constat ex dicto §. Discretis, donec ultimo Iustinianus rem deduxit ad dispositionem Authentica Licet Cod. de Naturalibus liberis, quia hic sensus, quoad Constitutionem Constantini, non est verus, neque denique quadrat decisioni Iustiniani in dicto §. Discretis, vbi clare profitetur, ante Imperatores Valentem, & Valentinianum, nihil leges de naturalibus disposuisse.

Relinquimus etiam aliam solutionem, Succini Iunioris in leg. 1. D. de legatis 1. quia manifeste confunditur, nec placet altera Paleoti de Nothis, & spurys cap. 35. num. 13. & sequenti, qua ipse Paleotus illam suspectam agnoscens, ei non acquieuit, sed cap. sequenti transit ad aliam, quam nostris temporibus vidimus sequitam per colendissimum præceptorem, in celebri leclura capitis Grandi de supplenda negligent. fralator. lib. 6. quam interpretationem scribit Cuiacius lib.

17. obseruat. cap. 26. nempe, filios naturales (attento tempore Digestorum) esse capaces capiendi ex testamento, quia leges illo tempore, nihil de his positue disponebant, quanuis fateamur, eos ab intestato succedere non posse, vsque ad tempora Constantini, qui in leg. 1. Cod. naturalibus liber, prohibuit, ne aliquid eis, ex testamento relinqueretur, cuius dispositio durauit vsque ad tempus Valentis, & Valentiniani, qui postea permiserunt, vt aliquid istis naturalibus relinqui posset, quam constitutionem scriptam non habemus, sed de illa facit mentionem Iustinianus in dicto §. Discretis, & secundum prædictos Doctores erat constitutio leg. 1. Cod. naturalibus liber. in Codice Theodosiano.

Sed hæc interpretatio (licet sit grauisimorum virorum) displicet ex eo, quia, si naturales ex testamento capere poterant, attento tempore Iurisconsultorum, quomodo dicit Iustinianus in principio Authentici Quibus modis sui, circa ipsos non fuisse aliquam humanitatem, sed putari alienos à Republica, & de temporibus Constantini in Constitutionum libris, de illis scriptum esse, quæ constitutiones habentur, secundum omnes, in leg. 1. Cod. de naturalibus liberis, vbi Constantinus interrogat penam infamiae patribus illustribus, qui naturalibus filijs